VHDG

Jaarverslag 2025

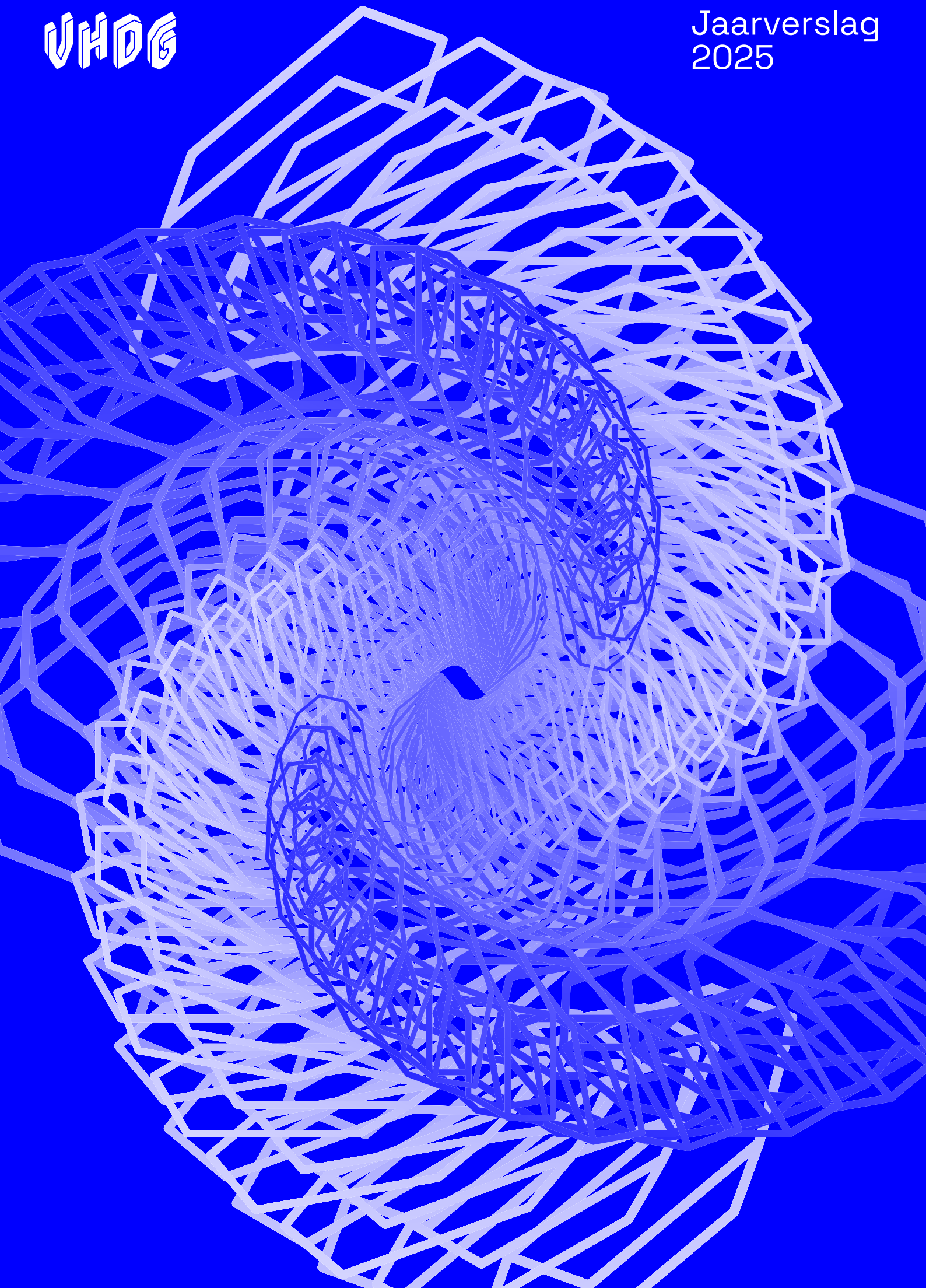

Opening nieuwe locatie VHDG door Hein Kuiken (Wethouder Cultuur Gemeente Leeuwarden) Roel Sluiter (Voorzitter Raad van Toezicht VHDG).
Foto: David Vroom

1. Inleiding 2
2. Over Stichting Kunstinitiatief VHDG 4
3. Positionering 6
4. Artistieke thema's, onderzoeksgebieden en programmalijnen 2025 8
5. Activiteiten 10
- VHDG Expo 10
- VHDG Lokaal 16
- VHDG Connect & Club VHDG 24
- EDUCATIE 30
- OVERIG PUBLIEKSPROGRAMMA 35

6. PR en communicatie + publiciteit 36
7. Kwantitatieve toelichting 40
8. Organisatie 42
9. Toepassing van Codes 46
10. Financiën 50
11. Vooruitblik 52

Eerste opening op de nieuwe locatie, tentoonstelling Earth Tales.
Foto: David Vroom

1. Inleiding

2025 was een jaar van grote veranderingen voor VHDG. Dankzij de steun van het Mondriaan Fonds, Provinsje Fryslân, Gemeente Leeuwarden en Stichting DOEN, de waardevolle bijdragen van Fonds 21 en de ELJA Foundation voor ons educatieprogramma, en de ondersteuning van lokale fondsen voor projecten, hebben we dit jaar een grote sprong voorwaarts kunnen maken. Mede dankzij de toekenning als Kunstpodium Breed-instelling zijn zowel het programma als het team aanzienlijk uitgebreid.

Het meest feestelijke moment was zonder twijfel de opening van onze nieuwe tentoonstellings-ruimte in het hart van Leeuwarden: een mijlpaal die we samen vierden met ons publiek, deelnemers en bevriende kunstenaars uit Leeuwarden, Fryslân en de rest van Nederland. Ook waren veel van onze samenwerkingspartners, vertegenwoordigers van fondsen en de lokale politiek aanwezig, die deze bijzondere stap mede mogelijk hebben gemaakt. Met het symbolische openingsmoment door wethouder Hein Kuiken brak een nieuwe fase aan voor VHDG en Leeuwarden: een permanente plek in de bruisende binnenstad, gericht op hedendaagse kunstpresentatie, ontwikkeling en ontmoeting.

Met deze nieuwe locatie kwam onze jarenlange ambitie tot leven. Naar onze overtuiging ontbrak er een plek die volledig in het teken staat van hedendaagse kunst, met een breed programma en vrije toegang. Daarom wilden we een open huis creëren voor experiment, verbeelding en verbinding, gericht op een breed en divers publiek – inclusief mensen die we voorheen nog niet bereikten. Sinds de opening hebben we onze naamsbekendheid gestaag zien groeien. Midden in het drukke winkelgebied van Leeuwarden zijn we misschien nog altijd een wat vreemde eend in de bijt, maar we ervaren steeds meer waardering en erkenning.

Tegelijk worden we een steeds meer vanzelf-sprekende aanwezigheid: een ruimte waar je binnenstapt en wordt meegenomen in heden-daagse kunst. Dankzij de centrale ligging krijgt hedendaagse beeldende kunst hier een zichtbare, dagelijkse plek in het leven van de stad. De bezoekersaantallen stijgen, de samenstelling van ons publiek wordt diverser en de aandacht vanuit lokale en nationale media groeit mee. De nieuwe locatie maakt bovendien iets mogelijk wat in onze voormalige ruimte aan de Haniahof ondenkbaar was: een continu publieksprogramma. Al vóór de zomervakantie realiseerden we meer tentoonstellingen, evenementen en educatieve activiteiten dan voorheen in een heel jaar. Tegelijkertijd produceerden we in 2025 ook nog twee tentoonstellingen voor jonge lokale makers in onze vorige tentoonstellingsruimte H47. Deze ruimte kreeg zodoende een nieuwe waardevolle invulling, waar jong talent met veel vrijheid en ondersteuning hun werk kan laten zien.

Daar blikken we als organisatie met gepaste trots op terug. In dit jaarverslag vind je een overzicht van onze activiteiten, uitgesplitst naar de verschillende programmalijnen: VHDG Lokaal, VHDG Expo, VHDG Connect, educatie en het overige publieksprogramma. Vervolgens gaan we in op de inzet en het bereik van onze communicatiemiddelen. Ook blikken we uitgebreid terug op de ontwikkelingen binnen de organisatie en op onze doelstellingen en resultaten op het gebied van de culturele codes. We sluiten af met een financiële paragraaf, een reflectie op onze samenwerkingspartners en een vooruitblik naar 2026.

VHDG Lokaal, Suzanne Bernhardt en Philipp Kolmann.
Foto: Lola Díaz Cantoni

2. Over Stichting Kunstinitiatief VHDG

VHDG (voluit: Voorheen de Gemeente) is een kunstinitiatief in het hart van Leeuwarden, met aandacht voor experiment en talentontwikkeling in de hedendaagse kunst. Na 25 jaar van omzwervingen door de stad hebben we een nieuwe vaste plek aan het Naauw gevonden. Hier presenteren wij een prikkelend programma met tentoonstellingen, performances en workshops voor jong en oud – altijd gratis en toegankelijk voor iedereen.

Onze missie blijft onveranderd: met een experimenteel sterk lokaal kunstprogramma maken wij ruimte voor eigenzinnige perspectieven en verhalen. In ons kunstenaarsverblijf en atelier in de Haniahof nodigen wij betrokken kunstenaars met diverse (culturele) achtergronden en praktijken uit voor een onderzoeksperiode en om nieuwe kunstwerken te maken. Zo brengen wij nieuwe stemmen en verhalen naar Fryslân, of laten we juist de wereld kennismaken met het talent van Fryske kunstenaars.

Het kunstprogramma van VHDG nodigt je uit om op een andere manier naar de wereld te kijken – en dat is nodig in een complex, voortdurend veranderende samenleving. Onze kunst is actueel, zet aan tot nadenken over het heden, speculeert over de toekomst of vertelt ongehoorde verhalen uit het verleden. Ons officieuze motto is *Weest bevlogen*, geïnspireerd door een werk van de Fryske kunstenaar Machiel Braaksma. Idealisme en maatschappelijke betrokkenheid zijn onze drijfveren.

Rechtspersoon

Statutaire naam:	**Stichting v/h de gemeente**
Rechtsvorm:	**Stichting**
Vestigingsplaats:	**Leeuwarden (Provinsje Fryslân)**
Adres:	**Naauw 6-8 8911 HX**
Domeinnaam:	**www.vhdg.nl**
Dossiernummer KvK:	**01086655**

Doelstellingen

1 Met innovatieve kunstprojecten van hoge artistieke kwaliteit dragen we bij aan een divers kunstaanbod in Nederland. Vanuit drie programmalijnen bieden we een continu en gevarieerd aanbod dat hedendaagse kunst lokaal en nationaal zichtbaar en toegankelijk maakt voor een breed publiek.

2 We bieden kansen voor de artistieke en professionele ontwikkeling van mid-career kunstenaars met langdurige samenwerkingen en trajecten op maat. Zo dragen we bij aan de ontwikkeling van hedendaagse kunst en de sociale praktijk van individuele kunstenaars en collectieven.

3 Met een uitgebreid expositie- en publieksprogramma brengen we hoogwaardige actuele kunst naar onze provincie en bereiken we nieuw publiek. Ons doel is om VHDG sterker te profileren, een duurzame relatie met publieksgroepen op te bouwen en hen in contact te brengen met diverse perspectieven, ideeën, urgenties en stemmen van (inter)nationale gastcuratoren en kunstenaars.

4 VHDG wordt dé centrale plek voor de professionele ontwikkeling van startende kunstenaars en cultuurprofessionals in Fryslân. Binnen Club VHDG en de programmalijn VHDG Connect besteden we speciale aandacht aan ontmoeting, reflectie, kennisuitwisseling en mede-eigenaarschap. Dit vliegen we aan met de programmalijn VHDG Connect.

5 In het hele programma betrekken we publiek in Fryslân dat niet vanzelfsprekend in aanraking komt met hedendaagse kunst. We doen dat door onze embedded practice werkwijze en met presentaties op verrassende plekken, op onze vaste locatie in Leeuwarden en elders in de publieke ruimte. We focussen hierbij op de bereikbaarheid van onze programma's en toegankelijkheid op financieel, fysiek en informatief niveau. In onze educatieprogramma's betrekken we kinderen, jongeren, mbo-studenten en mensen met een migratieachtergrond. Reizend Atelier Residentie en VHDG Lokaal programmering.

6 Ons sociaal geëngageerde programma geeft nieuwe stemmen een podium, opent nieuwe perspectieven en brengt meerstemmigheid in de praktijk. We inspireren en verrijken individuele levens met wederkerige samenwerkingen met kunstenaars en een inhoudelijk verdiepend programma over lokaal relevante thema's. Door ontmoeting en gesprek te faciliteren dragen we bij aan een open en inclusieve samenleving.

7 We zijn aanjagers van een eerlijke, diverse kunstsector: Fair Practice en Diversiteit en Inclusie zijn verankerd in ons denken en handelen. Vanuit Solidariteit en Fair Chain trekken we samen op met nationale partijen, zoals Noordenaars (Artist in Space), voeren politieke lobby en zijn actief betrokken bij nationale belangenorganisaties.

Tentoonstellingsopening Kinship bij H47.
Foto: David Vroom

HEDEN x Polarization, op de voorgrond kunstwerk Replica van Katayoon Barzegar. Foto: Lucas Kemper

Educatieactiviteit bij boerderij Okkingastate, onderdeel van de tentoonstelling waiting_for_cows. Foto's: Afrida Adema

3. Positionering

Voluit heet het kunstinitiatief Voorheen De Gemeente. In 1999 vond een kunstenaars-collectief onder deze naam zijn thuis in een kerkgebouw in Leeuwarden, een verwijzing naar de kerkgemeenschap die er eerder samenkwam. Het collectief organiseerde opvallende kunst-interventies in de publieke ruimte. Gaandeweg ontstond een projectorganisatie met unieke concepten, maar zonder vaste locatie. Sindsdien zit dit nomadische karakter in ons DNA. Nog altijd presenteren we hedendaagse kunst op ongewone plekken in Fryslân, zoals op een dorpsplein, bij een boerderij of in een appartement in de buitenwijken van Leeuwarden.

VHDG ziet zichzelf als een publieke instelling met een maatschappelijke functie, juist in een regio waar steeds meer publieke voorzieningen verdwijnen door decentralisatie en bezuinigingen. In dialoog met kunstenaars en inwoners onderzoeken we welke rol we in gemeenschappen kunnen spelen. Ons officieuze motto, Weest bevlogen – geïnspireerd door een werk van de Fryske kunstenaar Machiel Braaksma – blijft daarbij leidend. Idealisme en maatschappelijke betrokkenheid vormen ook in 2025 onze belangrijkste drijfveren.

Het kunstaanbod in Fryslân is relatief beperkt en we horen vaak dat mensen het gevoel hebben dat kunst niet voor hen bedoeld is. Het is onze missie om hier verandering in te brengen en experimentele, hedendaagse kunst toegankelijk en laagdrempelig te presenteren, zonder concessies te doen aan artistieke kwaliteit.

Onze artistieke projecten zijn relevant omdat ze zich niet uitsluitend binnen de muren van een museum afspelen, maar ontstaan in directe interactie met de samenleving, in het hier en nu. We nodigen kunstenaars met een sociale praktijk uit om zich te verdiepen in onze regio en nieuw werk te maken in samenwerking met lokale gemeenschappen. Dat noemen we embedded practice. Sterke partnerschappen met sociaal-maatschappelijke organisaties, culturele instellingen en ondernemers vormen de basis van deze werkwijze. Door samenwerking, meerstemmigheid en dialoog centraal te stellen in ons programma, zoeken we actief de verbinding en dragen we bij aan het tegengaan van polarisatie.

Daarmee rekken we de grenzen van ons werkgebied op en gaan we duurzame samenwerkingen aan met maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, agrariërs en natuurorganisaties die met ons willen meedenken over het heden, speculeren over de toekomst, of juist ongehoorde verhalen uit het verleden delen. Samen stimuleren we bij ons publiek onbevangen nieuwsgierigheid, openheid voor nieuwe perspectieven en begrip voor de ander.

We zijn een zelfkritische, lerende organisatie en hechten groot belang aan inclusiviteit en Fair Practice. Solidariteit staat centraal in onze samenwerkingen: we zetten ons in voor een beter makersklimaat en een eerlijke en inclusieve kunstsector. We bereiken een breed en divers publiek dat niet vanzelfsprekend met hedendaagse kunst in aanraking komt, doordat we:

→ een verbinding leggen tussen grote maatschappelijke thema's en de manier waarop mensen hun dagelijks leven en eigen leefomgeving ervaren. Wat vertellen de verhalen van hier ons over de wereld waarin we nu leven?

→ lokale gemeenschappen actief betrekken bij het artistieke proces. Inwoners van de regio zijn de experts: via hen leert de kunstenaar de verhalen, vragen en perspectieven van Fryslân kennen.

→ kunst naar het publiek toebrengen met presentaties op verrassende plekken en spraakmakende interventies in de publieke ruimte.

→ op een begrijpelijke manier praten en schrijven over kunst: we schuwen de complexiteit niet, maar veronderstellen geen voorkennis. We creëren een verwelkomende en inclusieve ontmoetingsplek met ruimte voor verdiepend en blikverruimend gesprek.

→ educatieve programma's ontwikkelen voor doelgroepen die we extra belangrijk vinden, zoals kinderen, jongeren, mbo-studenten en nieuwkomers.

Werkwijze

Sinds 2022 is onder leiding van artistiek leider **Koen Bartijn** de typische VHDG-aanpak verder ontwikkeld tot een embedded practice. In 2025 kozen we expliciet voor kunstenaars, duo's en collectieven die werken vanuit een sociale praktijk, met gemeenschappen samenwerken en een procesmatige werkwijze hanteren. Kenmerken van de embedded practice zijn:

- **Sociale praktijken**
  Artistieke inhoud ontstaat in dialoog met inwoners, partners en lokale gemeenschappen. Hun participatie is medebepalend voor het uiteindelijke kunstwerk. Meerstemmigheid en gedeeld eigenaarschap vormen hierbij de uitgangspunten.

- **Integrale presentatie**
  Onderzoek en presentatie zijn niet strikt gescheiden. Publieke momenten vinden plaats tijdens het onderzoeksproces en maken daar integraal deel van uit. Denk aan workshops in wijkcentra, literaire avonden met discussies, excursies naar boerenbedrijven of interventies in de publieke ruimte.

- **Pluriforme presentatievormen**
  Flexibiliteit staat centraal. Samen met kunstenaars zoeken we steeds naar een passende presentatievorm en locatie. Dit resulteert in een divers programma dat verschillende publieksgroepen aanspreekt, variërend van presentaties bij lokale ondernemers tot programma's bij het AZC in Sint Annaparochie en educatieve activiteiten in de Doarpstún.

Speerpunten van deze werkwijze zijn:

→ Vanuit het principe van solidariteit stimuleren we collectieve praktijken en samenwerkingen tussen kunstenaars en curatoren onderling

→ Met trajecten op maat faciliteren we artistieke processen en professionele ontwikkeling van de kunstenaar

→ We programmeren verschillende media, disciplines en presentatievormen om met een divers aanbod een breed publiek te bereiken.

→ Presentaties zijn gelaagd en spreken meerdere zintuigen aan, zodat bezoekers op verschillende niveaus toegang krijgen tot de inhoud van het werk.

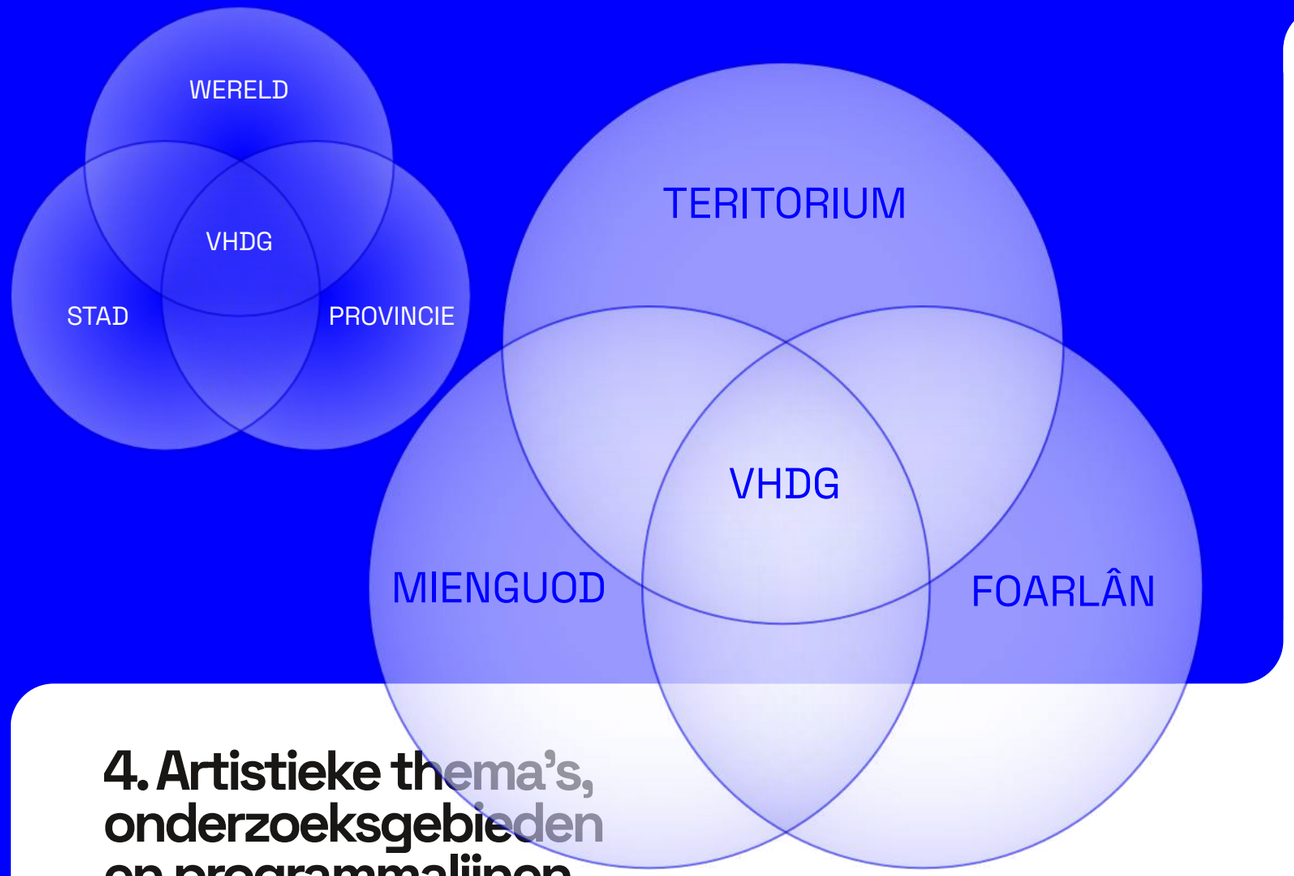

4. Artistieke thema's, onderzoeksgebieden en programmalijnen 2025

bovenstaande: de kernbegrippen staan gelijk aan de verschillende schaal- en onderzoeksgebieden die we daarmee bereiken. Met Miengoûd focussen we op de stad, Foarlân op de provincie Fryslân en Territoarium op de wereld om ons heen.

Artistieke thema's en onderzoeksgebieden

In 2025 ging een nieuw kunstenplan van start, opgebouwd rond drie overkoepelende Fryske kernbegrippen van waaruit onze projecten, samenwerkingen en kunstopdrachten worden ontwikkeld en gecureerd: **Foarlân, Mienguod en Territoarium.** Deze thematische lijnen lopen parallel aan elkaar, waardoor dwarsverbanden en kruisbestuiving tussen projecten ontstaan. Dit zorgt voor inhoudelijke continuïteit en biedt de mogelijkheid om thema's langdurig en verdiepend te onderzoeken. Zo ontstaat meer gelaagdheid in het programma en kunnen we tegelijkertijd inspelen op actuele ontwikkelingen.

De drie thema's vertegenwoordigen bovendien verschillende schaalniveaus en onderzoeksgebieden. Met **Mienguod** richten we ons op de stad Leeuwarden; met **Foarlân** op de provincie Fryslân; en met **Territoarium** brengen we internationale perspectieven in beeld in samenwerking met kunstenaars van buiten Nederland. Samen vormen deze invalshoeken een gelaagd netwerk van lokale, regionale en internationale uitwisseling.

Deze onderlinge verhoudingen zijn schematisch weergegeven in cirkeldiagrammen:

→ **Mienguod**
Maatschappelijke ontwikkelingen zoals decentralisatie van overheidstaken en het verdwijnen van publieke voorzieningen hebben grote impact op Fryslân. Tegelijkertijd spelen begrippen als mienskip en brede welvaart een belangrijke rol in lokaal beleid. Met **Mienguod** onderzoeken we de **maatschappelijke rol** van VHDG als publieke instelling. Het programma richt zich op het culturele gemeengoed: gedeelde publieke waarden en ruimtes. Samen met kunstenaars en publiek verkennen we nieuwe manieren van samenleven en zoeken we naar perspectieven voor maatschappelijke verandering.

→ **Foarlân**
Fryslân beschouwen we niet als periferie, maar als **voorland**. Door de dynamiek tussen stad en platteland worden thema's zoals duurzaamheid en voedselproductie hier direct zichtbaar. Tegelijk bestaan er uiteenlopende perspectieven tussen regio's, beroepsgroepen en organisaties. Binnen **Foarlân** onderzoeken kunstenaars zowel het rurale landschap als de stedelijke omgeving van Leeuwarden en de spanningen daartussen. Historische kennis en lokale verhalen vormen inspiratie voor een speculatieve blik op de toekomst.

→ **Territoarium**
Met **Territoarium** verbinden we lokale verhalen met mondiale perspectieven. Vanuit het concept **interlokaliteit** leggen we verbanden tussen Fryslân en andere regio's wereldwijd. Dit doen we door internationale kunstenaars en curatoren uit te nodigen en door tentoonstellingen te organiseren waarin lokale en internationale contexten elkaar ontmoeten. Zo ontstaan nieuwe perspectieven op thema's als landschap, landbouw en voedselproductie, die zowel lokaal als wereldwijd relevant zijn.

Programmalijnen

Het programma van VHDG is onder te verdelen in drie programmalijnen: VHDG Expo, VHDG Lokaal en VHDG CONNECT. We presenteren hier een overzicht van activiteiten per programmalijn. Daarnaast worden het overige publieksprogramma, de educatieve activiteiten en de activiteiten van Club VHDG toegelicht.

VHDG Expo

Met de programmalijn **VHDG Expo** presenteerden we drie spraakmakende tentoonstellingen en brachten daarbij regionale verhalen en perspectieven van over de hele wereld bij elkaar. Van ***Earth Tales***, met kunstwerken uit het Caribisch deel van ons Koninkrijk, tot ***waiting_for_cows***, een lokaal kunstproject over landbouw, technologische innovatie en de relatie tussen mens en dier. In de zomerperiode presenteerden we de tentoonstelling ***Grensverleggers***: een nieuwe samenwerking met **Paradys:** de kunstroute van de **Arcadia Triënnale**, die een wijd scala aan kunst presenteerde van gerenommeerde nationale en internationale kunstenaars.

VHDG Lokaal

Tegelijkertijd bleef onze outreachende aanpak leidend. Dit gebeurde met ons uitgebreide educatieprogramma en ons residentieprogramma **VHDG Lokaal**. Hierin maken en tonen wij kunst in de leefomgeving van ons publiek over onderwerpen waar zij dagelijks mee te maken hebben. We werkten hierin veel samen met partners in het maatschappelijke domein, zoals het Asielzoekerscentrum in Sint Annaparochie, lokale agrariërs, paardenhouders, ambachtslieden en diverse onderwijsinstellingen.
Deze programma's hebben sinds dit jaar een looptijd van één jaar, wat zowel een inhoudelijk sterker verankerd kunstprogramma oplevert als een breder, meer betrokken en wederkerig publiek. De trajecten werden afgesloten met een gezamenlijke presentatie en publieksprogramma in onze nieuwe tentoonstellingsruimte die druk werd bezocht door alle betrokkenen uit de regio.

VHDG Connect

Onze bestaande Artist in Residence is verbouwd, toekomstbestendig gemaakt en van alle gemakken voorzien. Ook onze voormalige kantoorruimte heeft een metamorfose ondergaan en is getransformeerd tot een modulaire residentie. Hierdoor is een extra verblijf- en werkruimte gecreëerd voor vier kunstenaars. Deze plek is speciaal gereserveerd voor startende kunstenaars uit Noord-Nederland, die binnen de programmalijn **VHDG Connect** deelnemen aan een uitgebreid kennisdelings- en ontmoetingsprogramma. Het VHDG Connect-programma is nauw verbonden met **Club VHDG**: een groeiende groep jonge cultuurprofessionals, autodidacten en kunstliefhebbers die gezamenlijk projecten organiseren onder de vlag van VHDG. Zo ontwikkelden zij de tentoonstelling Kinship en vond afgelopen zomer de eerste *VHDG Club Night* plaats, met muziek en performances. Onze voormalige tentoonstellingsruimte H47 was afgelopen jaar voor twee perioden speciaal aan de Connect- en Clubkunstenaars toebedeeld.

5. Activiteiten

VHDG Expo

In 2025 organiseerde VHDG drie spraakmakende tentoonstellingen, samengesteld door gastcurator Michiel Teeuw, onze eigen curator Roísín Douglas, en kunst & design collectief affect lab, die hun project over Fryske koeien bij ons presenteerden. We verlengden de looptijd van tentoonstellingen van drie weken naar twee maanden. Dit stelde ons in staat een breder publiek te bereiken en bood meer ruimte voor educatieve activiteiten en publieksprogramma's die verdieping en nieuwe perspectieven op de tentoonstellingen mogelijk maakten. Deze langere looptijd zetten we dan ook voort.

Op productioneel niveau zijn er belangrijke stappen gezet. We ontwikkelden een house rider voor samenwerkingspartners, testten we met nieuwe vormen van tekstbegeleiding, voerden gesprekken over een inclusiever tentoonstellingsbeleid en blijven experimenteren met de mogelijkheden die onze grotere ruimte biedt, met zowel een begane grond als een kelderverdieping. Zo zijn de eerste stappen gezet naar het opzetten van een boekenwinkel in de tentoonstellingsruimte en is een videoruimte gecreerd. Een belangrijke vernieuwing is de structurele plek die educatie binnen de tentoonstelling heeft gekregen, via een doorlopende, hands-on activiteit aan onze "doe-tafel" die bezoekers zelfstandig kunnen ervaren.

De manier van werken die we dit jaar hebben ontwikkeld – waarin interne kennis en externe perspectieven samenkomen – willen we in 2026 verder verdiepen.
We zullen onze publieksfunctie verder ontwikkelen en zullen we stapen maken om onze ruimte meer ontvankelijk te maken voor breder lokaal publiek. Met oog op de groei van onze naamsbekendheid hebben we succesvol samengewerkt met gelijkgestemde instellingen en organisaties.
Dit zullen we in 2026 opnieuw doen, en willen we tegelijkertijd de mogelijkheid onderzoeken om tentoonstellingen te laten doorreizen naar de partnerlocaties.

Installatie Earth Tales. Marit Westerhuis (voorgrond) & Faisel Saro (wand). Foto: David Vroom

Installatie Earth Tales. Marit Westerhuis (voorgrond) & Manja Kindt (achtergrond). Foto: David Vroom

14.02.2025 - 16.03.2025
Earth Tales / Ierde Ferhalen / Kuenta di Tera

Kunstenaars: Manja Kindt, Faisel Saro, Raily Yance, Marit Westerhuis, Samuel Sarmiento.
Curator: Michiel Teeuw

In februari 2025 organiseerde kunstenaar, docent en curator Michiel Teeuw onze allereerste tentoonstelling aan 't Naauw. Onder de titel *EARTH TALES / IERDE FERHALEN / KUENTA DI TERA* bracht hij werk samen van startende Groningse kunstenaars en kunstenaars uit het Caribisch deel van het Koninkrijk. Deze combinatie leidde tot bijzondere dwarsverbanden en nieuwe perspectieven op de relatie tussen mens en land. Centraal stond de vraag wat wereldse perspectieven ons kunnen leren over onze directe omgeving — en wat we van elkaar kunnen leren. In totaal werden circa vijftien werken getoond van Manja Kindt, Faisel Saro, Raily Yance, Marit Westerhuis en Samuel Sarmiento.

De kunstenaars verkenden ieder op eigen wijze de verhouding tussen mens en landschap, waarbij uiteenlopende media en vertelvormen werden ingezet, variërend van installaties en schilderkunst tot kaarten en diagrammen.

De deelnemende kunstenaars, woonachtig in Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk, namen het publiek mee langs uiteenlopende landschappen: van Limburg tot Fryslân en van de Surinaamse noordkust tot de Amazone-rivier. In hun werk stelden zij vragen over eigenaarschap, gebruik en verbondenheid met het land. Wordt het land gezien als iets om te beheersen en economisch te benutten, of als een omgeving waarmee men zich juist identificeert en waarvan men onderdeel is? En wat betekent het om zorg te dragen voor de grond waarop men leeft?

Door deze gelaagde benadering bood de tentoonstelling ruimte voor reflectie op hoe wereldbeelden, geloofsovertuigingen, maatschappelijke posities en persoonlijke geschiedenissen onze omgang met land vormen. Daarmee leverde *EARTH TALES / IERDE FERHALEN / KUENTA DI TERA* een waardevolle bijdrage aan het programma van VHDG en markeerde zij een betekenisvolle start van activiteiten op de nieuwe locatie aan 't Naauw.

Installatie Earth Tales. Marit Westerhuis (voorgrond) & Manja Kindt (achtergrond). Foto: David Vroom

Publieksprogramma

Tijdens de tentoonstelling organiseerde VHDG een veelzijdig publieksprogramma waarin bezoekers van alle leeftijden actief met kunst konden experimenteren en hun relatie tot land en omgeving konden verkennen. Het educatieteam werkte samen met deelnemende kunstenaars om de thema's van de tentoonstelling persoonlijk en zintuiglijk invoelbaar te maken.

Wat maakt een plek bijzonder of vertrouwd, en hoe kun je dat uitdrukken in geur en kunst.
Op 22 februari begeleidde Manja Kindt een workshop waarin deelnemers met een alambique een 'geursoep' maakten van aarde, planten en kruiden uit hun eigen omgeving, als onderzoek naar hun eigen omgeving en de betekenis van 'thuis'. Op 8 maart gaf Faisel Saro een workshop waarin deelnemers grond of zand uit hun eigen leefomgeving verwerkten in een ruimtelijk doosje, als artistieke vertaling van een persoonlijke plek in de vorm van kunst. Daarnaast was de educatieruimte tijdens de voorjaarsvakantie vrij toegankelijk voor inloopactiviteiten, zoals werken met lokale Middelsee klei, insecten schilderen en andere kleine opdrachten voor onze jongere publiek, zonder dat aanmelding nodig was.

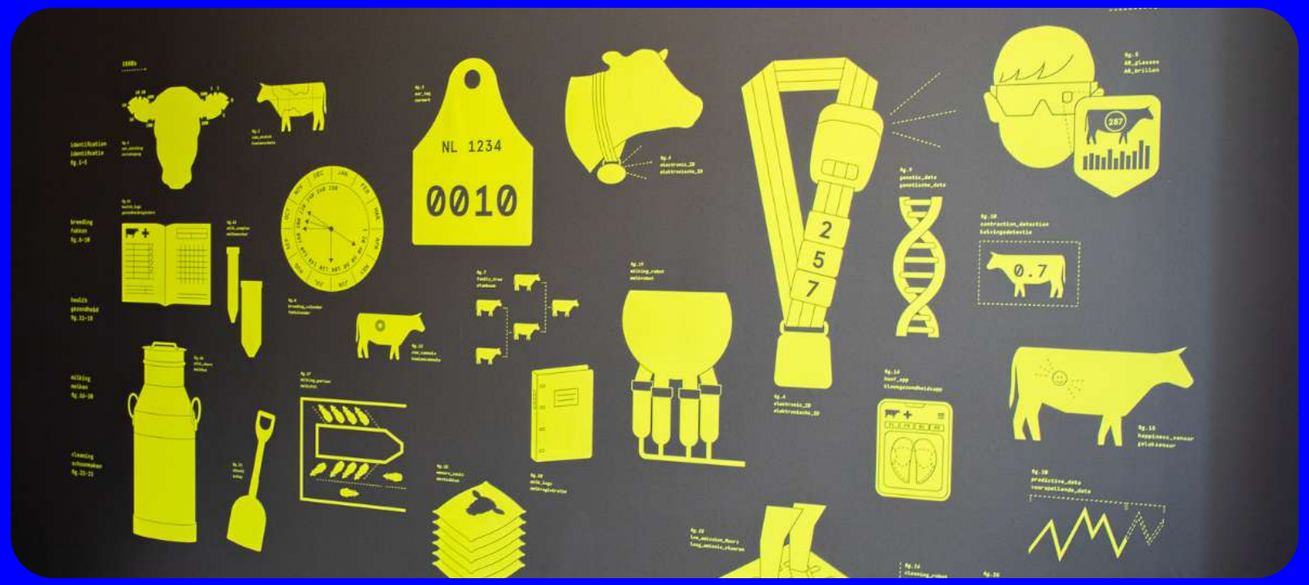

Installatiefoto waiting_for_cows. Foto: David Vroom

18.04.2025 - 18.05.2025
waiting_for_cows

Kunstenaars: affect lab

In april en mei presenteerde VHDG *waiting_for_cows*, een indringende multimedia-installatie over de relatie tussen mens en dier, ontwikkeld door de creatieve studio affect lab onder leiding van dr. Natalie Dixon en Klasien van de Zandschulp. In Fryslân is de koe een icoon: ze bepaalt het landschap, levert voedsel en speelt een belangrijke rol in de regionale economie. Tegelijkertijd roept de koe vragen op over ethiek, veeteelt en onze kennis van haar belevingswereld.

Voor dit project volgde affect lab drie melkkoeien – Aergentina 4, Margo 104 en Robina 117 – van verschillende rassen op de Fryske boerderij Okkingastate. Net als veel moderne koeien dragen zij wearables die continu biometrische data verzamelen en doorgeven aan de boer. Op basis van deze gegevens ontvouwt zich in *waiting_for_cows* een filmisch, bijna realtime verhaal waarin de dagelijkse routines van de koeien het ritme bepalen. Zo wordt de relatie tussen technologie, mens en dier tastbaar en verschuift de aandacht van abstracte innovatie naar de subtiele patronen van het boerenleven.

Het werk is een cinematische meditatie op zorg, verwantschap en de kennis – of veronderstelde kennis – die wij hebben van dieren om ons heen. Door designresearch, immersieve storytelling en veldwerk samen te brengen, creëert affect lab een ervaring die zowel persoonlijk als maatschappelijk resoneert en uitnodigt tot reflectie op onze omgang met het 'andere'.

Publieksprogramma

In het kader van *waiting_for_cows* organiseerde VHDG twee bijzondere fieldtrips:

De eerste fieldtrip, op 25 april richtte zich op een breed publiek van boeren, data managers, onderzoekers, kunstenaars en food designers. De dag begon bij VHDG, waar de deelnemers de installatie *waiting_for_cows* ervaarden en meteen in levendige gesprekken raakten over de relatie tussen mens, dier en technologie. Vervolgens reisde de groep per bus door naar Boerderij Okkingastate, waar melkveehouders Fokke Terpstra en Tineke de Groot hen hartelijk verwelkomden. Speciaal voor deze dag werd onder leiding van affect lab een serie sensoriële ervaring ontworpen, geïnspireerd op de dagelijkse ritmes en technologische routines van de koeien. Culinair kunstenaar Asli Hatipoğlu creëerde een vijfgangenmenu waarin enkele gerechten direct waren geïnspireerd op het dieet van de koeien, zoals een "left-over grain soup", gerookte labneh op zuurdesem blini's en een spelt-gevulde "neverending arancini ball", geserveerd terwijl de deelnemers de koeien observeerden en luisterden naar de geluiden van de stal. Fokke leidde de groep rond, demonstreerde de werking van de melkrobot en de data op zijn app, waarna de koeien naar de wei werden gebracht. In het veld stelde de groep zelf een uitgebalanceerd dieet samen met tempeh, maïs, bonen en pompoendip, terwijl de koeien rustig graasden. De dag werd afgesloten met warme ricotta gemaakt van verse melk van Margo en Robina, waarin duidelijk werd hoe hun melk door hun respectievelijke levensstadia verschilde.

Kort daarna nam het educatieteam een groep middelbare scholieren mee naar Okkingastate. Onder begeleiding van Siska Alkema (Educatie VHDG), Fokke & Tineke ontdekten de leerlingen in kleine groepjes de stallen, observeerden ze de koeien van dichtbij en doken ze in de biometrische data via de Lely-app. Zo maakten zij op een interactieve manier kennis met de combinatie van natuur, technologie en kunst. Ondanks dat sommige leerlingen opmerkten dat "het stinkt wel", bood het de leerlingen een persoonlijke en directe ervaring van de wereld van de koeien en de verhalen die *waiting_for_cows* vertelt.

VHDG was verheugd *waiting_for_cows* te presenteren in de directe nabijheid van de plek waar het werk tot stand kwam. Door de tentoonstelling aan te vullen met field trips ontstond een waardevolle samenwerking met de lokale Fryske agrariërs van Okkingastate, die hun boerderij openstelden en actief deelnamen aan het project. Deze betrokkenheid bood bezoekers een bijzondere inkijk in het dagelijks leven van de koeien en hun verzorgers. Zo werd het werk niet alleen een reflectie op de relatie tussen mens, dier en technologie, maar ook een directe ontmoeting tussen boeren en consumenten in het Fryske platteland, zijn tradities en de lokale economie.

Tentoonstellingsopening waiting_for_cows, affect lab. Foto: David Vroom

Oorbel geïnspireerd op koeienoormerken, onderdeel van publieksactiviteit waiting_for_cows Foto: David Vroom

14.06.2025 t/m 24.08.2026
Grensverleggers

Kunstenaars: Xandra van der Eijck, Elena Khurtova, Deirdre O'Mahony, Ai Ozaki, Anika Schwarzlose en Amber Veel
Curator: Roísín Douglas

In de zomermaanden presenteerde VHDG de tentoonstelling *Grensverleggers*, onderdeel van de kunstroute Paradys binnen het grotere programma van Arcadia. Onder curatorschap van Roísín Douglas bracht de tentoonstelling kunstenaars samen die de grenzen tussen mens, dier en landschap onderzoeken, opzoeken en verleggen. Centraal stonden vragen over hoe wij grenzen bepalen in natuur, landbouw en samenleving. Ai Ozaki verkende in haar series *#digestion* en *#pot* (2024) de relatie tussen het menselijk lichaam en andere levende wezens, van dieren tot micro-organismen. In *Future Remnants* (2018) toonde Xandra van der Eijk hoe menselijke vervuiling en ecologische verstoring de natuurlijke balans aantasten. Deirdre O'Mahony reflecteerde in de video-installatie *The Quickening* (2024) op de complexe vraagstukken rond landbouw, voedselproductie, consumptie en duurzaamheid binnen de context van de klimaatcrisis.

Installatiefoto Grensverleggers. Xandra van der Eijk, Future Remnants (2018). Foto: David Vroom

Werk in opdracht

Speciaal voor deze tentoonstelling werden twee kunstwerken in opdracht gemaakt. Amber Veel presenteerde het werk *Oever-Wezen*, een levensgroot lichaam gevormd uit natte, plastische Middelseeklei van de Fryske kwelders, waar land en zee voortdurend in beweging zijn. Gedurende de tentoonstelling was het werk in verval, droogde het op en barstte het open. Tegelijkertijd groeide er iets nieuws: een plant ontsproot uit de scheuren, een metafoor voor herstel en transformatie. Tijdens de finissage werd het *Oever-Wezen* teruggebracht naar de kwelder, waar het opnieuw opging in land en water, als onderdeel van de voortdurende cyclus van eb, vloed, erosie en vernieuwing.

Daarnaast bouwden Elena Khurtova en Anika Schwarzlose voort op hun project Residue met een nieuw werk over de bodem van Vliegbasis Leeuwarden als tastbaar archief van conflict en exploitatie. In *...a fiery flame lasting for three days, emerging from the earth. And on the fourth day thereafter, a great dragon came flying out, which rose very high into the sky, to the great terror of many* (2025) combineerden zij bodemmonsters uit de omgeving van de vliegbasis met het beeld van de draak – een symbool uit Fryske mythologie én van de luchtmacht – tegen de achtergrond van een luchtfoto van het terrein.

Publieksprogramma

Rondom de tentoonstelling organiseerde VHDG, in samenwerking met Siska Alkema (educatie) en curator Roísín Douglas, een uitgebreid gratis publieksprogramma voor alle leeftijden. In een workshop met designer Isabel van Bodegom maakten deelnemers een platte bedel van zilverklei. Tijdens de workshop soil chromatography met Elena Khurtova en Anika Schwarzlose onderzochten bezoekers bodemmonsters en vertaalden deze via chromatografie naar visuele 'portretten' van de bodem.

Curator Roísín Douglas en kunstenaar Amber Veel verzorgden een rondleiding waarin het transformerende *Oever-Wezen* centraal stond. Met kunstenaar Marije Dijkstra vond een field trip plaats naar het Leeuwarder Bos, waar deelnemers experimenteerden met natuurlijke materialen om pigmenten te maken. Kunstenaar Marijke Klamer gaf een workshop waarin deelnemers met klei werkten vanuit het concept van the extended organism en zo de relatie tussen lichaam, materiaal en landschap verkenden.

Gedurende de tentoonstelling waren er doorlopende educatieve activiteiten. Geïnspireerd op het werk van Ai Ozaki konden bezoekers een terracotta bloempot beschilderen met een wens voor aarde of biodiversiteit. De potten werden gevuld met aarde en een bloemenweidemengsel met inheemse zaden van kwekerij De Cruydt Hoeck. Na afloop van de tentoonstelling haalden deelnemers hun planten op, waardoor de vensterbank van VHDG gedurende de zomer zichtbaar groener en meer biodivers werd. Niet opgehaalde planten kregen een nieuwe plek bij onze lokale samenwerkingspartner Stadstuin Withlof.

Installatiefoto Grensverleggers. Anika Schwarzlose & Ele. And on the fourth day thereafter, a great dragon came flying out, which rose very high into the sky, to the great terror of many (2025). Foto: David Vroom

Installatiefoto Grensverleggers, installatie van Ai Ozaki. Foto: David Vroom

Oever-Wezen terug bij de kwelder, werk van Amber Veel. Foto: Roísín Douglas

VHDG Lokaal

In 2025 hebben we binnen deze programmalijn een duidelijke verschuiving gemaakt van een traditioneel residentiemodel naar een meer duurzame en relationele werkwijze. Door kunstenaars voor een langere periode aan ons te verbinden (één jaar), met een eerlijke vergoeding conform de richtlijn kunstenaarshonorarium en langdurige inhoudelijke, praktische en financiële ondersteuning, hebben we ingezet op rust, continuïteit en vertrouwen in het maakproces.

Terugkijkend zien we dat deze aanpak ruimte heeft geboden voor een andere dynamiek. Kunstenaars konden zich niet alleen richten op productie, maar juist ook op het opbouwen van relaties met inwoners, gemeenschappen en lokale partners. Die tijdsinvestering bleek essentieel: samenwerkingen kregen meer diepgang en wederkerigheid, en projecten ontwikkelden zich organischer vanuit de context waarin ze plaatsvonden. Ook bood deze residentieperiode kunstenaars periodes van rust en afstand, door niet fulltime te hoeven produceren. Dit bood de nodige reflectie, die heeft bijgedragen aan de artistieke kwaliteit van het eindresultaat.

Tegelijkertijd bracht deze werkwijze ook nieuwe uitdagingen met zich mee. Het werken met maatwerktrajecten vraagt om flexibiliteit en voortdurende afstemming, zowel in de begeleiding van kunstenaars als in de samenwerking met partners. De communicatiestrategie kreeg meer structuur en consistentie, maar vroeg ook om aanpassingen, aangezien de inhoud van projecten vaak meebewoog met het verloop van het onderzoek. Dit bleek een intensief, maar waardevol onderdeel van het proces.

De integratie van publiekspresentaties in het onderzoek en maakproces heeft in 2025 concreet vorm gekregen. De publieke presentatie bestond niet enkel uit een afsluitende tentoonstelling, maar ontstond er gaandeweg het onderzoek er meerdere publieke momenten gedurende het traject, vaak op externe locaties of in de publieke ruimte. Dit zorgde voor een grotere zichtbaarheid en betrokkenheid van publiek, dat niet alleen toeschouwer was, maar in sommige gevallen ook deelnemer of medevormgever. Een verbeterpunt voor 2026 is dat we willen werken aan meer zichtbaarheid voor de tentoonstelling. In vergelijking met de tentoonstellingen eerder in het jaar, waren er hier minder bezoekers op afgekomen.

De eerste resultaten bevestigen onze overtuiging dat deze manier van werken leidt tot meer betrokkenheid, verdieping en kwaliteit.

Tegelijkertijd zien we ruimte om deze aanpak in 2026 verder te verfijnen, met nog meer aandacht voor het publieksbereik. De kunstenaars werkten met actuele thema's die erg levend zijn in het alledaagse leven van de lokale bewoners. Toch verdienen hun werk meer aandacht. Dit is iets waar we het komende jaar verder op gaan inzetten.

Sophie Krier en wever Severine Amsing werken aan weefgetouw.
Foto: Afrida Adema.

09.01.2025 - 31.10.2025
Sophie Krier x Hyndertiid

In 2025 startte VHDG Lokaal haar vernieuwde jaarprogramma met kunstenaar en onderzoeker Sophie Krier en het project *Hyndertiid* (Frysk voor 'paardentijd'). Tijdens haar residentie onderzocht zij de eeuwenoude relatie tussen mens en paard, met speciale aandacht voor het Fryske paard en de manier waarop dit dier verankerd is in de sociaal-culturele verbeelding van Fryslân. Centraal stond de vraag hoe tijd met paarden wordt beleefd en welke betekenis het Fryske paard heeft voor zowel paardenliefhebbers als de bredere gemeenschap.

Sophie bezocht onder meer de jaarlijkse Hengstenkeuring, volgde clinics over gezondheid en fokpraktijken en sprak met fokkers, inspecteurs, paardenhouders, archeo-zoölogen en coaches, en verzamelde zo verhalen vanuit verschillende disciplines. Tijdens het veulenseizoen liep zij mee op Stoeterij Kruis in Heeg, waar zij het dagelijkse ritme van de stal ervoer: insemineren, begeleiden van geboortes, voeren, mesten, het masseren van paarden én de mensen. Ook sprak ze met Sabien Zwaga, inspecteur bij het KFPS en mede-initiatiefneemster van de Fryske Paardenkalender, over de kracht van paarden in persoonlijke en culturele verhalen. Met audiogrammen en visuele notities legde zij verhalen, geluiden en ritmes van paarden en hun menselijke verzorgers vast, die online en in de afsluitende tentoonstelling werden gepresenteerd als een groeiend archief van lokale kennis en ervaringen.

De onderzoeksresultaten vertaalde Sophie naar nieuwe werken in samenwerking met lokale makers. Met wever Severine Amsing ontwikkelde zij een weefwerk dat de beweging en dynamiek van een kudde verbeeldt. Daarnaast ontstonden onder meer een geknoopte 'merrielijn' die moederlijnen van stoeterijpaarden zichtbaar maakt, keramische 'werpkoten' geïnspireerd op Fryske paardengraven in samenwerking met Lies Keramiek, tekeningen van 'innerlijke beelden' en speelse objecten van hooitouw. Samen vormen deze werken een gelaagd beeld van de langdurige relatie tussen mens en paard, verleden en heden. Het traject werd in het najaar afgesloten met een tentoonstelling in de nieuwe VHDG-ruimte in Leeuwarden, samen met Suzanne Bernhardt en Phillip Kolmann *(Tsiis Gers Grun)*.

Publieksprogramma Ontmoet de Kudde door Sophie Krier.
Foto: Afrida Adema

12.06.2025 en 13.06.2025
Publieksprogramma Ontmoet de kudde

Parallel aan haar onderzoek ontwikkelde Sophie het publieksprogramma Ontmoet de kudde, waarin deelnemers op interactieve wijze in contact kwamen met paarden en hun ritmes. Al eeuwen worden paarden ingezet voor menselijke doeleinden: oorlog, transport, landbouw en fokkerij. Maar wat doen paarden eigenlijk met ons? Samen met Judith van Heerde, Eponaquest®-instructeur uit Bantega, begeleidde zij sessies bij een paardenhouder in Hartwerd. Hier ervoeren deelnemers hoe interactie met paarden kan leiden tot reflectie op tijd, aandacht en verbinding.

Het programma vond tweemaal plaats, waaronder een speciale sessie voor een vrouwengroep van het AZC in Sint Annaparochie. Deze bijeenkomst bood ruimte voor culturele uitwisseling rond de betekenis van paarden in verschillende tradities. Zo ontstond een dialoog over de sociale, symbolische en persoonlijke rol van paarden, voorbij hun economische of sportieve waarde.

Het jaarlange traject van Sophie bij VHDG Lokaal leidde tot een rijk en gelaagd palet aan werken dat de diepte van de mens-paardrelatie zichtbaar maakt. In het najaar werd dit traject afgerond met een afsluitende tentoonstelling in de nieuwe VHDG-ruimte in Leeuwarden, samen met Suzanne Bernhardt en Phillip Kolmann *(Tsiis Gers Grun)*.

01.01.2025 - 16.12.2025
Suzanne Bernhardt & Philipp Kolmann / ERBA x Tsiis, Gers Grun

Binnen VHDG Lokaal neemt het Reizend Atelier een prominente plek in. Jaarlijks verkent een kunstenaar of duo Fryslân vanuit een voormalig brandweerwagen omgetoverd tot mobiel atelier en ontwikkelt nieuw werk tijdens een reis langs uiteenlopende locaties. Participatie staat centraal: bewoners dragen bij met gastvrijheid, kennis, verhalen en praktische hulp. Door de steeds wisselende disciplines en onderzoeksvragen levert het Reizend Atelier telkens nieuwe perspectieven, verrassende kunstwerken en betrokken publiek op. Ook wordt het project veel onder de aandacht gebracht in regionale media.

Onderweg deden zij verschillende werkplekken aan, waaronder REST, een voormalige boerderij in Mirns die kunstenaars Saskia Noor van Imhoff en Arnout Meijer zowel gebruiken als woonhuis en kunstruimte, en waar eerste experimenten met graslanden, zaden en smaken ontstonden.
Bij Kaaslust in Veenhuizen werkten zij met reststromen uit de koe- en geitenmelk, zoals wei. Deze verwerkte zij tot nieuwe smaken en werden gedeeld met publiek tijdens een ijsproeverij, gecombineerd met verhalen over historische momenten van voedselonzekerheid en sociale weerstand. Daarnaast werkten zij met wol van lokale schapen, wat resulteerde in handgemaakte ‘host blankets’ die de dynamiek van grazende landschappen verbeelden en zowel sculpturaal als functioneel zijn.

Reizend Atelier #11 ERBA - Bezoek aan Kaaslust, 19 juli 2025.
Foto: David Vroom

Installatie tentoonstelling ERBA
Foto: David Vroom

In 2025 reisde het kunstenaarsduo ERBA (Suzanne Bernhardt en Philipp Kolmann) met het Reizend Atelier door Fryslân voor het project *Tsiis Gers Grûn*. Zij onderzochten de plantaardige transitie in voeding en verkenden hoe kennis uit de zuivel, zoals fermentatie en bacterieculturen, kan worden toegepast op plantaardige producten. Zo ontstond een gelaagde verkenning van de relatie tussen bodem, landschap, dieren, voedsel en cultuur.

Het unieke traject laat de kracht van het Reizend Atelier zien: een intensieve periode van onderzoek en productie, gedragen door lokale samenwerking. Het resulteerde in een veelzijdig palet aan werken – van fermentatie-experimenten tot textiele objecten – die de overgang van dierlijke naar plantaardige voedselculturen op een zintuiglijke en kritische manier verkennen. Het project werd gepresenteerd in een tentoonstelling bij VHDG, naast *Hyndertiid* van Sophie Krier.

Grasproeverij door Suzanne Bernhardt en Philipp Kolmann bij REST, 12 juni 2025. Foto: Lola Díaz Cantoni

Reizend Atelier #11 ERBA - Bezoek aan Kaaslust, 19 juli 2025. Foto: David Vroom

12.07.2025 t/m 26.01.2025 Publieksprogramma Tsiis, Gers, Grun

Tijdens de zomer van 2025 trok de oude brandweerbus van VHDG door Fryslân, om in het Reizend Atelier van Suzanne Bernhardt en Philipp Kolmann kunst, landschap en voeding samen te brengen. Overal waar het atelier stopte, konden bezoekers deelnemen aan interactieve activiteiten, proeverijen en workshops, waarbij de complexiteit van het agrarische systeem en de overgang naar plantaardig voedsel tastbaar werd gemaakt

12 juli | Mirns
Grassen weven & Weideproeverij
Bij REST in Mirns stonden lokale graslanden centraal. Bezoekers konden touwen weven van lokaal gras en het landschap letterlijk proeven via zaden en kruiden die tijdens het onderzoek waren verzameld. De middag bood inzicht in hoe hoefdieren het ecosysteem vormgeven en hoe hun afwezigheid of terugkeer impact heeft op biodiversiteit en bodemleven.

13 juli | Leeuwarden
Hoef voor Hoef / Sculpturen kleien
Op het Oldehoofsterkerkhof bij Bouwurk / Arcadia konden deelnemers met klei uit de voormalige Middelsee hun eigen sculpturen maken. Zo werd zichtbaar hoe de afdrukken van koeien, geiten en schapen het Fryske landschap door de eeuwen heen hebben gevormd. De activiteit daagde bezoekers uit om na te denken over de relatie tussen grond, dier en mens, en bood een laagdrempelige manier om deze historische sporen te ervaren.

19 juli | Veenhuizen
Rondleiding & ijsproeverij bij Kaaslust
Suzanne en Philipp bezochten Kaaslust in Drenthe, waar bezoekers de ambachtelijke kaasmakerij konden verkennen en proefden van verrassende plantaardige smaken, geïnspireerd op de tradities en technieken van de zuivelindustrie. De oude brandweerbus fungeerde als ijswagen met bijzondere smaken gemaakt van lokale ingrediënten.

26 juli | Kwelder Westhoeke
Dromen op een deken van de bodem
De tour werd afgesloten bij de Waddendijk, waar bezoekers de resultaten van de samenwerking met de lokale wolspinnerij Het Waddenwolletje konden ervaren. De kunstenaars toonden wollen dekens, geïnspireerd op verschillende bodemsoorten en verrijkt met zaden, als tastbare herinneringen aan het landschap en de reis. Hier werd het publiek uitgenodigd om materialen te voelen, ruiken en in gesprek te gaan over het proces en de relatie tussen landbouw, biodiversiteit en toekomstige voedselpraktijken.

Afsluitende VHDG Lokaal tentoonstelling

In de afsluitende fase van VHDG Lokaal 2025 werden de projecten van Suzanne Bernhardt & Philipp Kolmann en Sophie Krier samengebracht in de tentoonstellingsruimte in Leeuwarden. Bernhardt en Kolmann transformeerden de ruimte tot een plek van productie en bewaring, met installaties van gedroogde grassen en kruiden, keramiek voor fermentatie en vilten objecten die het verkavelde Fryske landschap verbeelden en als draagbare mantels functioneren. Bezoekers werden ontvangen met kruidenthee en kleine proeverijen, terwijl hosts context gaven bij het onderzoeksproces. Sophie Krier presenteerde *Hyndertiid*, met weefwerken, keramische ‘werpkoten’, hooitouwobjecten en tekeningen die de relatie tussen mens, paard en landschap verkennen. Ook haar publieksprogramma, met sessies in Hartwerd en het AZC in Sint Annaparochie, maakte deel uit van de presentatie.

Publieksprogramma

Tijdens de tentoonstelling vonden diverse publieksactiviteiten plaats, waaronder een muzikale performance over het Fryske landschap tijdens de opening, rondleidingen en proeverijen waarin de projecten gezamenlijk beleefd konden worden. Gesprekken met makers en experts brachten kunst, voedsel en ecologie samen. Suzanne Bernhardt & Philipp Kolmann organiseerden opnieuw bij REST een afsluitend publieksprogramma in relatie tot het landschap, met aandacht voor oogst, fermentatie en opslag als culturele praktijken. Ook rond *Hyndertiid* vonden activiteiten plaats, zoals een excursie met merriehouder Coby Kruis en Sophie Krier, waarin deelnemers de Fryske paardenfokkerij en de relatie tussen mens en dier van dichtbij ervoeren. Net als bij waiting_for_cows ontstond zo een waardevolle samenwerking met lokale agrariërs.

VHDG Lokaal afsluitende tentoosntelling, werk van ERBA. 31 oktober 2025 Foto: David Vroom

01.06.2025 t/m 31.12.2026
Pink Pony Express x Gezond met Cultuur in de Vrijheidswijk

In 2025 legde VHDG de basis voor een nieuw VHDG Lokaal traject in de Vrijheidswijk in Leeuwarden Oost, in samenwerking met kunstenaarscollectief Pink Pony Express. Dit project maakt deel uit van het programma Gezond met Cultuur, waarin kunst en cultuur worden ingezet om mentaal welzijn te versterken en sociale verbondenheid in de wijk te vergroten. Het is een groot consortium traject, in samenwerking met programmateam Leeuwarden Oost (Gemeente Leeuwarden), De Rijksuniversiteit Groningen (impactonderzoek) en Kunstkade. Binnen een bredere stedelijke en landelijke aanpak rondom leefbaarheid en kansengelijkheid, ligt voor VHDG de rol om abstracte thema's als uitsluiting, ongelijkheid en eenzaamheid tastbaar en bespreekbaar te maken in de leefwereld van bewoners.

Het jaar 2025 stond nadrukkelijk in het teken van vooronderzoek en het opbouwen van relaties in de wijk. Pink Pony Express, bekend om hun locatiegebonden en participatieve werkwijze, vestigde zich tijdelijk in de Vrijheidswijk en werkte vanuit een open houding van luisteren, observeren en meedoen. In nauwe samenwerking met Kunstkade en wijkcentrum MFC De Mozaïek werden eerste verbindingen gelegd met bewoners, vrijwilligers en lokale organisaties. Vanuit deze gesprekken kwamen concrete behoeften naar voren, zoals het versterken van ontmoetingsplekken, het ondersteunen van bestaande initiatieven, het vergroten van zichtbaarheid van de lokale cultuur en het bereiken van bewoners die nu minder makkelijk worden betrokken.

De Vrijheidswijk bleek een plek met een rijk en divers cultureel leven, gedragen door bewoners zelf. Initiatieven zoals buurtactiviteiten, Caribische feesten, het All for One Multicultural Gospel Choir en informele netwerken van jonge makers en performers vormen een belangrijke basis. Tegelijkertijd werd zichtbaar dat deze initiatieven vaak leunen op een kleine groep betrokkenen, wat de noodzaak onderstreept om participatie niet alleen als doel, maar ook als middel te zien om mentale veerkracht en gedeeld eigenaarschap te versterken. Pink Pony Express sloot in deze fase actief aan bij het dagelijks leven in de wijk: ze namen deel aan activiteiten, voerden gesprekken achter voordeuren en in publieke ruimtes, en verzamelden verhalen, ideeën en perspectieven. Hun werkwijze – speels, onderzoekend en geworteld in verbeelding en co-creatie – nodigde bewoners uit om niet alleen deel te nemen, maar ook mede vorm te geven aan wat het project kan worden.

Vrijheidswijk: Splash & Muizenfestival

Kunstenaar Matt Plezier maakte in juli met kinderen uit de wijk kleurrijke buttons tijdens het kinderfestival Splash!. In september transformeerde het Muizenfestival het wijkprobleem rond afval en muizen met een creatieve gedragsinterventie: bewoners ontvingen eerst een geel muisje in de brievenbus zonder uitleg, gevolgd door een papieren uitnodiging. Het mysterieuze gebaar zorgde voor nieuwsgierigheid en gesprekken in de wijk en online. Tijdens het festival konden bezoekers deelnemen aan muizenspeurtochten, een kaasproeverij, schminken, workshops en creatieve activiteiten. VHDG verzorgde een interventie voor alle leeftijden: deelnemers drukten een muis- of wijkprint op t-shirts of zakdoeken met een zelfgemaakte linosnede onder begeleiding van het educatieteam.

Deze eerste fase vormt daarmee de opmaat naar een uitgebreider en meer zichtbaar traject in 2026. De inzichten, relaties en verhalen die zijn opgebouwd, zullen worden vertaald naar concrete kunstprojecten in de wijk, variërend van kleinschalige interventies tot grotere gezamenlijke presentaties. Hiermee zet VHDG, samen met Pink Pony Express en de bewoners van de Vrijheidswijk, in op een langdurig en wederkerig proces waarin kunst bijdraagt aan verbondenheid, zichtbaarheid en mentaal welzijn.

Muizenfestival. Foto: Siska Alkema

VHDG Connect & Club VHDG

In 2025 hebben we met VHDG Connect een nieuwe stap gezet in onze rol als platform voor talentontwikkeling. Deze programmalijn richt zich op de ondersteuning, begeleiding en groei van opkomende kunstenaars in het noorden van Nederland. Met meerdere trajecten voor (startende) makers uit Fryslân, Groningen en Drenthe zetten we in op het versterken van netwerken en het creëren van ruimte voor uitwisseling, inspiratie en wederzijdse ondersteuning.

Deze ontwikkeling komt voort uit een duidelijke behoefte in het veld: een gebrek aan structurele begeleiding en ontwikkelmogelijkheden voor jonge kunstenaars in de regio. Onze reeds bestaande Club VHDG, kreeg zijn plek binnen deze programmalijn. Dit is een dynamische gemeenschap voor (Fryske) jongeren en jongvolwassenen die zich creatief en professioneel willen ontwikkelen. We zagen een groeiende behoefte aan een plek die eigenaarschap en collectiviteit stimuleert. Club VHDG biedt deze plek, waarbij we de deur voor beginnende kunstenaars, educators, schrijvers, creative producers, autodidacten en andere cultuur geïnteresseerden openden. Onze nieuwe locatie fungeert hierbij als clubhuis: een presentatie- en workshopruimte en ontmoetingsplek.

Vanuit VHDG Connect organiseerden we werkperiodes van één maand met inhoudelijke begeleiding, maandelijkse adviessessies en kennisdeling via het Noordenaars-netwerk in de vorm van workshops. Daarnaast coachten we deelnemende kunstenaars en boden we begeleiding via Kulteur Kollektyf. Om dit te versterken hebben we onze voormalige kantoorruimte verbouwd tot een extra residentieruimte en onze bestaande ruimtes toekomstbestendig gemaakt, waardoor er verblijf- en werkruimte is ontstaan voor vier kunstenaars.

Ook Club VHDG was erg actief. Zij trapte ons programma in 2025 af met de tentoonstelling Kinship in kunstruimte H47, waarbij Clubleden in duo's hun eigen werk presenteerden. Sinds januari is projectleider Lola Diaz Cantoni verantwoordelijk voor de Club en haar activiteiten. Sindsdien zijn er groepsbijeenkomsten georganiseerd om wensen en behoeften van leden te vertalen naar het programma, gevolgd door onder meer een workshop over het schrijven van een open call en een vijfdelige reeks feedbacksessies.

Lancering Club VHDG. Foto: Afrida Adema

In juni vond de eerste Club Night plaats, waarin leden workshops gaven, nieuw werk presenteerden en samenkwamen rond ontmoeting en uitwisseling.

Clubleden namen daarnaast deel aan alle VHDG Art Markets, waar zij hun werk presenteerden en verkochten—voor sommigen de eerste publieke presentatie. Ook verzorgden zij toegankelijke workshops voor het publiek, variërend van Arabische kalligrafie tot punch needling en collage. In 2025 groeide de Club met 17 nieuwe leden naar in totaal 32 actieve leden.

Hoewel Club VHDG een waardevolle plek biedt voor presentatie en collectieve initiatieven, bleek in 2025 dat structurele, individuele begeleiding nog onvoldoende geborgd is. De nadruk lag sterk op initiatief en presentatie, terwijl maatwerk in artistieke en zakelijke ontwikkeling, zoals coaching op visie, positionering, ondernemerschap en fondsenwerving, beperkt aanwezig was.

Na een uitgebreide reflectie hebben we daarom besloten om vanaf 2026 de programmalijnen Connect en Club te integreren tot één programma, waarin zelforganisatie wordt versterkt én aangevuld met meer structurele begeleiding en maatwerk. Zo zetten we de stap naar een model waarin collectiviteit en professionele ontwikkeling hand in hand gaan.

Residenties en werkperiodes

We hebben onze voormalige kantoorruimte verbouwd tot een extra residentieruimte en onze bestaande ruimtes toekomstbestendig gemaakt. Zo zijn er verblijf- en werkruimtes ontstaan voor meerdere kunstenaars en collectieven. Via een Open Call werden deze residenties aangeboden. De residentie duurt een periode van één maand, inclusief een materiaalbudget en honorarium en inhoudelijk begeleiding vanuit VHDG. In 2025 gebruikten de CONNECT-kunstenaars deze periode voor verschillende redenen: het experimenteren met materiaal, het schrijven aan een meerjarenplan of (lokaal) onderzoek. De interesse in de residentie was groot: met 22 aanmeldingen. VHDG zet deze maandelijkse residenties door naar 2026.

01.06.2025 - 30.06.2025
Werkperiode: Hugo Tekstra

Kunstenaar Hugo Tekstra (1992) maakt grote 3D-collages van restkarton en papier die hij met verschillende materialen zoals acrylverf, oliepastel en spuitbussen bewerkt tot speelse sculpturen en installaties. Tijdens zijn residentie werkte hij verder aan zijn multidisciplinaire project dat, aan de hand van filmische decors, teruggreep op zijn tijd als pizzabezorger in Leeuwarden, al met al een filmisch leven. Daarmee onderzocht hij hoe je als kunstenaar grip kan krijgen op een wereld waarin fictieve beelden soms echter lijken op de werkelijkheid zelf.

29.04.2025 - 13.05.2025
Residentie: Maaike Meindertsma

Kunstenaar Maaike Meindertsma (1999) is gefascineerd met beweging, het lichaam en het brein. In haar audiovisuele installaties, die onderzoek, performance en film combineren, is ze op zoek naar de relatie die onze lichamen aangaan met hun omgeving. Locatiegebondenheid en eindeloosheid spelen in de presentatie van haar werk een grote rol. Door de verbouwing van onze residentieruimte konden we Maaike even geen plek bieden, maar schoot Kunstwerk Kolderveen ons te hulp en konden we tijdelijk hun residentie ruimte huren. Daar reflecteerde Maaike op haar praktijk, zette ze stappen richting nieuw werk en werkte aan haar portfolio en fondsaanvragen. Haar residentie vormde een humuslaag voor haar tentoonstelling met Cailyn Vos bij onze tweede ruimte in het najaar.

08.09.2025 - 04.10.2025
Residentie: Lila Veloo

Kunstenaar en schrijver Lila Veloo (2000) werkt in installatie, publicaties en tekst, en haar praktijk onderzoekt de spanning tussen verlangen en het onbereikbare. Door middel van taal en de materialiteit ervan onderzoekt haar werk de mogelijkheden van fictie als onderzoeksinstrument – waar verhalen, feiten, fictie en fabulatie door elkaar lopen. Tijdens haar residentie deed ze onderzoek naar fictie en storytelling. Vanuit deze hoek onderzocht ze vanuit haar interesse in zwerfkeijen de geologische geschiedenis van landschappen rondom Leeuwarden. Haar onderzoeksresultaten komen uit in een publicatie.

04.11.2025 - 14.12.2025
Residentie: Marijke Klamer

Tijdens haar residentie werkte kunstenaar Marijke Klamer (1997) aan een reeks nieuwe sculpturen en tekeningen waarin zij het idee van een lichaam voorbij de huid onderzoekt. In haar tekeningen en keramiek verschijnen vaak vogels, hazen, plantenwortels, moerassen en bloemen met gezichten. De potloodtekeningen zijn monochroom, zodat elk element evenveel aandacht en detail krijgt en de grenzen tussen wezens en hun omgeving vervagen. Klamer beschouwt haar tekeningen niet als klassieke landschappen, maar als portretten van levende werelden. In de westerse schildertraditie fungeert het landschap vaak als achtergrond of als symbool voor de innerlijke wereld van de mens. Met haar werk zoekt zij juist naar een niet-antropocentrische blik op het landschap

Public Advice Sessions
In 2025 is VHDG gestart met de Professional Advice Sessions. Elke eerste vrijdag van de maand kunnen kunstenaars, variërend van studerend, autodidact, midcareer tot zij-instromer zich aanmelden voor een spreekuur met prangende vragen rondom hun praktijk, professionele ontwikkeling en positionering in het kunstenveld in Noord-Nederland. Deze sessies werden varierend begeleid door Lola Díaz Cantoni (projectleider), Roísín Douglas (curator en fondsenwerver) en Koen Bartijn (artistiek directeur).

Artist in Space (ism met Noordenaars)
Sinds 2024 is VHDG één van de partnerorganisaties van Artist in Space: een talentontwikkelingstraject voor vier kunstenaars, duo's en collectieven, uit Noord-Nederland (Fryslân, Groningen en Drenthe). Kunstinstelling- en onderdeel van dit netwerk werken onderling samen om nieuwe mogelijkheden te bieden aan deze talentvolle kunstprofessionals. Het doel is om aan de hand van op maat gemaakte coaching, masterclasses, presentatiemogelijkheden en workshops kunstenaars een ontwikkelslag te laten maken. Daarbij dragen wij, vanuit de Noordenaars, bij aan een versterking van het artistieke klimaat in Noord Nederland.

Tweespraak (ism met Kultuer Kollektief)
In 2024 vond de voorlopig laatste editie van Tweespraak plaats, georganiseerd door het Kultuer Kollektyf. Hiervoor verenigden zeven productiehuizen uit Leeuwarden zich samen. Naast VHDG waren dat New Noardic Wave, Explore the North, Tryater, Popfabryk en Arcadia. Samen boden ze jaarlijks zes jonge Fryske makers uit alle disciplines (muziek, theater, film, kunst en vormgeving) een stipendium en een mentortraject van één jaar aan bij twee verschillende instellingen naar keuze. Met Tweespraak moedigden we zo interdisciplinariteit in de kunstpraktijk aan. Deelnemers presenteerden de uitkomsten van hun traject op het jaarlijks terugkerende multidisciplinaire festival De

Broeikas in Podium Explore op 2 november 2024. VHDG begeleidde Maaike Meindertsma en Mees van Rijswijk die beiden bijzondere presentaties hebben gemaakt. Het stipendium bood voor Maaike de mogelijkheid om haar praktijk te verbreden richting de performancekunst, een bijzondere verrijking van haar praktijk die haar veel heeft opgeleverd. In 2025 bieden we Maaike een vervolgtraject aan bij VHDG, dat tevens het (voorlopig) laatste wapenfeit van het Kultuer Kollektyf is. We betreuren dat zo'n waardevol initiatief geen financiering meer krijgt en daardoor voorlopig moet stoppen. Maar we geven nog niet op: met het Kollektyf zoeken we op dit moment naar mogelijkheden voor een doorstart.

17.01.2025 - 07.02.2025 Tentoonstelling Kinship @ H47
Vanuit het thema verwantschap werkten clubleden in duo's samen om te ontdekken hoe nieuwe en bestaande relaties bijdragen aan verbondenheid. De groepstentoonstelling weerspiegelde de behoefte aan persoonlijk contact, als de maatschappelijke waarde van solidariteit en saamhorigheid. De tentoonstelling toonde diverse werken: van schilderkunst en beeldhoukunst tot multimedia, met bijzondere aandacht voor familiebanden, verbindingen met objecten en de natuur. Deelnemende duo's waren: Maarten Dikken & Fleur Stoltenborgh, Christina Everts & Jurre Huitema, Luna Brinkman & Sophia Smit.

Tentoonstellingsopening 13,7C bij H47. Foto: Brent Souverein

Tentoonstellingsopening Kinship bij H47.
Foto: David Vroom

05.09.2025 - 27.09.2025 Tentoonstelling 13,7c @H47
Kunstenaars Cailyn Vos en Maaike Meindertsma organiseerde in samenwerking met VHDG de tentoonstelling 13,7 °C in H47. Vertrekkend vanuit het bijzondere verhaal van een vrouw die een extreme onderkoeling overleefde, onderzoekt de expositie de relatie tussen kou, stilstand en beweging. Met een combinatie van wol, film, performance en installatie verkennen de kunstenaars hoe het lichaam reageert op kou en hoe bevriezing niet alleen staat voor stilstand, maar ook voor reflectie en transformatie. Zowel Caillyn als Maaike studeerden in 2022 af aan de opleiding Beeldende Kunst aan Academie Minerva in Groningen, maar voor deze tentoonstelling werken ze voor het eerst samen.

Caillyn werkt met het medium wol en brengt in haar onderzoeksgerichte praktijk geschiedenis, verhalen en mythologie samen. Maaike combineert film, performance en installatie, waarin ze de nadruk legt op het lichaam, beweging en de omgeving. Via ambacht en technologie maken ze een locatiegebonden en immersieve installatie in de ruimte van H47 waarin kou, het lichaam en beweging centraal staan.

16.05.2025 Lancering Club identiteit
Ter lancering van het nieuwe Club VHDG programma, inclusief de nieuwe visuele identiteit, organiseerden we een feestelijk evenement voor huidige én potentiële nieuwe leden. Na een introductie van het jaarprogramma en de nieuwe Club-identiteit, ontwikkeld door grafisch ontwerper Xiaoyuan Gao, verzorgden we de workshop 'Solidariteit & Onderlinge Steun in de Kunsten', waarin de uitdagingen van het kunstenaarschap werden verkend en werd gebrainstormd over hoe Club VHDG hieraan een bijdrage kan leveren. Het evenement werd afgesloten met een netwerkborrel, gevolgd door een gezamenlijk diner, waarmee een informele ruimte ontstond om elkaar te ontmoeten en ideeën uit te wisselen.

Eerste Club Night. Foto: onbekend, analoog

27.06.2025
Club Night

Voor de zomervakantie organiseerde de Club hun allereerste Club Night. Naast het produceren en cureren van het evenement, bood het voor sommigen de kans iets nieuws te proberen: hun eerste DJ-set of het creëren van nieuw werk speciaal voor deze avond. Het programma was divers en bestond uit optredens van Een Gemeen Schaap (Caya Emmelkamp & Hannes Schievink), live visuals van Robsky Vision, een creatieve workshop en live DJ-sets van Afrida (Clublid), Nachtvlinder en Buitenbeen Soundsysteem. VHDG werd volledig omgetoverd tot een levendige dansvloer, waar bezoekers en Clubleden elkaar op een andere manier ontmoetten. Het vormde daarmee een inspirerende basis voor een toekomstige Club Night.

26.09.25
Open Calls workshop

Na het grote aantal aanmeldingen voor Museumnacht Leeuwarden organiseerden we een praktische workshop over het schrijven van open call-aanvragen, toegankelijk voor zowel aanvragers als Clubleden. De sessie werd begeleid door Jorien Ketelaar (kunstenaar en freelance projectleider) en Lola Diaz Cantoni . Zij belichtten zowel het perspectief van de instelling (hoe beoordeelt een jury een aanvraag?) als dat van de maker (past deze open call bij mijn praktijk en hoeveel tijd investeer ik?). De workshop was snel volgeboekt (20 deelnemers) en bood ruimte om ervaringen te delen, vragen te stellen en feedback te geven op eerdere aanvragen. Achteraf ontvingen deelnemers een hand-out met praktische tips, do's & don'ts en tools voor toekomstige aanvragen.

28.09.25
Workshop: Collectivity and dramaturgy in the visual arts

In deze workshop onderzochten we de kansen en uitdagingen van samenwerken en de rol die dramaturgie kan spelen in collectieve werkprocessen. De sessie bestond uit presentaties, voorbeelden en praktische oefeningen, begeleid door Koen Bartijn en Lola Diaz Cantoni. De workshop maakte deel uit van De Praktijk als Kompas, een reeks masterclasses die is geïnitieerd door De Noordenaars.

Art Market

In 2025 introduceerde VHDG een nieuw concept: de Art Market, een platform waar lokale kunstenaars hun werk kunnen presenteren en verkopen. Via een Open Call sturen makers hun portfolio in; na selectie wordt de voorruimte ingericht als verkoopplek. VHDG faciliteert de presentatie, terwijl de volledige opbrengst naar de kunstenaars gaat. Met de Art Market verwelkomen we een breed publiek in onze nieuwe kunstruimte en vergroten we de zichtbaarheid van lokale makers. Tegelijk dragen we bij aan een toegankelijk kunstaanbod, met werk in verschillende prijsklassen. Het aanbod wisselt mee met de tentoonstellingsperiode, waardoor telkens nieuw werk te ontdekken is: van zeefdruk en textiel tot schilderijen en sieraden. Tijdens openingen is er bovendien ruimte voor perfor-mances, zodat ook dit medium onder de aandacht komt. Tijdens de Art Market vonden ook workshops plaats, verzorgd door deelnemende makers en Club-leden:

Miniatuurhuisjes maken – Christina Everts (5 april): Tijdens deze workshop maakten deelnemers hun eigen miniatuurhuisje. Met inspiratie uit poppenhuizen, maquettes en diorama's ontstonden kleine werelden vol verhalen. Deelnemers namen hun creatie mee naar huis. De workshop was gratis en toegankelijk voor alle leeftijden.

Collage Challenge – Fleur Stoltenborgh (12 april): In deze workshop maakten deelnemers een denkbeeldig landschap of verbeeldden zij een emotie met collage. Met papier, schaar en lijm ontstonden persoonlijke composities. De workshop was gratis en geschikt voor alle leeftijden.

Punch needle – Madalina Mihutoiu (7 juni): Tijdens deze workshop introduceerde illustrator en textielkunstenaar Madalina Minhutoi de punch-needle techniek voor borduurwerk. De deelnemers gingen aan de slag met abstracte zelfportretten en afbeeldingen van hun favoriete huisdier. Er was geen eerdere ervaring vereist, aangezien dit een langzame, meditatieve ambacht is (de sessie had een duur van drie uur), geschikt voor beginners of iedereen die even tot rust wil komen en iets met de hand wilde maken. De workshop was gratis en de kunstwerken gingen mee naar huis.

In 2025 organiseerden we drie edities:
Art Market #1 (28 maart t/m 11 april)
Art Market #2 (23 mei t/m 6 juni)
Art Market #3 (12 t/m 28 september)

Opening VHDG Art Market #1. Foto: Afrida Adema

VHDG Art Market #1. Foto: Afrida Adema

Tentoonstellingsbezoek aan Hyndertiid. Foto: Siska Alkema

EDUCATIE

Educatie is voor Kunstinitiatief VHDG meer dan een manier om kunst toegankelijk te maken voor jongeren. In onze activiteiten staan dialoog, reflectie en co-creatie centraal. Jongeren leren via kunst hun eigen standpunten te vormen en uit te drukken wat zij belangrijk vinden, zodat zij meer eigenaarschap ontwikkelen over de samenleving en de wereld om hen heen. Het educatieprogramma loopt parallel aan de overige programmalijnen, waardoor er ruimte ontstaat voor dwarsverbanden en kruisbestuiving tussen kunstenaars, projecten, kunsteducatie in de klas, onze tentoonstellingsruimte en buitenlocaties.

We willen scholieren en studenten laten ervaren dat kunst meer is dan wat zich binnen de muren van musea afspeelt. Ons programma bevindt zich midden in de samenleving en sluit aan bij actuele vraagstukken in hun leefwereld en studierichtingen. Kunst wordt zo een middel om anders naar de eigen omgeving te kijken en perspectieven, opvattingen en ideeën van henzelf en van hun directe omgeving te bevragen en te veranderen.

In 2025 hebben we het programma verder uitgebreid en meer impact kunnen maken, onder andere door bijzondere projecten op locatie te realiseren. Ook hebben we opnieuw de embedded werkwijze succesvol toegepast binnen educatie. Vanuit een meerstemmige benadering beschouwen we kinderen en jongeren daarbij als inhoudelijke mede-onderzoekers die actief bijdragen aan het artistieke proces van de kunstenaar. Zo wordt kunst een collectieve onderneming, waarin geen sprake is van een passief publiek, maar van participerende deelnemers in een wederkerig maakproces waar alle betrokkenen van leren.

In onze nieuwe tentoonstellingsruimte hebben we veel programma voor kids en jongeren gemaakt. Zo maken we sinds 2025 vast onderdeel uit van het Kunstmenu Plus-programma, waardoor we voor verschillende schoolklassen kunstactiviteiten mochten verzorgen. Ook legden we de eerste hand aan een hand-out voor deze doelgroep, iets wat in 2026 wordt doorontwikkeld.

Deze ontwikkeling is mede mogelijk gemaakt dankzij de steun van het Elja Foundation, Fonds 21 en het Nieuwe Stadsweeshuis, waarvoor wij zeer dankbaar zijn.Voor de komende jaren zetten we in op verdere verdieping en verankering van deze werkwijze, met nog sterkere verbindingen tussen educatie, artistieke praktijk en de leefwereld van jongeren. We blijven deze jonge kunstenaars in de dop inspireren, hun creativiteit stimuleren en vooral het plezier in kunst laten ervaren.

Een deel van de educatie activiteiten zijn al toegelicht in de hoofdstukken over VHDG Lokaal en VHDG Expo

Kids tours VHDG Expo / Market + activiteiten (februari - maart)

Voor de jonge bezoeker was er een gevarieerd aanbod aan - doorlopende - activiteiten bij elke expositie. Van het zelf ontdekken of begeleid door ouder, educatie of host VHDG.

Tijdens de voorjaarsvakantie 2025 bij expo Earth Tales werden bodemdieren gecreëerd met authentiek Middelsee klei en/ of ondergrondse wezens schilderen met modderverf op perspex. Gedurende zomervakantie kon de jonge bezoeker op avontuur met maak- en kijkopdrachten folder door de expositie. Daarnaast kon elke bezoeker een eigen bloempot beschilderen en vullen met aarde en met een wens voor een groenere toekomst met gezonde natuur. Bij de expositie waiting_for_cows, was er mogelijkheid tot het vervaardigen van een eigen koeientag oorbel, door welke data leert de ander jou kennen? Bij expo *Hyndertiid* waren er woorden rond het Fryske paard te ontdekken in de paardensprong-puzzels en lag er voor iederen de hand out klaar met ‘Op avontuur door de expositie’ met activerende teken- en kijkopdrachten

waiting_for_cows (mei - juli) Kunstenaar: Affectlab

Kunstenaarscollectief AffectLab ontwikkelde het educatieproject waiting_for_cows bij biologische boerderij OkkingaState in Wijnaldum (mei en juli 2025). Derdejaars vmbo-leerlingen van RSG Simon Vestdijk (Franeker) en groep 8 van PCBS De Skeakel (Sexbierum) namen deel. Leerlingen onderzochten de koe als onderwerp van observatie en verbeelding, en verkenden de relatie tussen mens, dier en landschap. Ze verzamelden zelf data over drie koeien en vergeleken deze met digitale gegevens, observeerden de dieren van dichtbij en maakten schetsen van graasbewegingen. Het vmbo-programma werd afgesloten met een lunch met aandacht voor biologisch en lokaal voedsel; voor de basisschoolleerlingen gold een verkorte versie zonder lunch.

Samenwerkingen

Kunstmenu+

Vanaf 2025 zijn we structureel onderdeel van het Kunstmenu+, het lokale kunsteducatieplatform voor het primair onderwijs van Kunstkade in de gemeente Leeuwarden. Via dit platform presenteren we ons programma aan basisscholen en bereiken we zo meer jonge deelnemers voor onze educatieve activiteiten. In 2025 maakten de volgende workshops deel uit van dit aanbod:

Workshop - Rondleiding & Kunstrobot maken met afvalmaterialen

Het eerste deel van hun bezoek op locatie VHDG bestaat uit een interactieve en activerende rondleiding aan de tentoonstelling. De eerste groepen bezochten de expositie van VHDG Lokaal, waarin aansluiting is gevonden met gebruik van duurzame verpakkingen en kleding en het waarderen van lokaal geproduceerde materialen, zoals het gebruik van friese schapen wol (Suzanne en Philipp) en kruiden uit het friese landschap. Ook het verhaal gedeeld van het Fryske paard, en alle veranderingen aan dit ras werd verteld aan de hand van prestatie *Hyndertiid* van Sophie Krier. De laatste drie groepen bezochten de expo Tinker, waarbij aansluiting is gevonden met het spelen, proberen, falen en opnieuw proberen.

Tijdens het maakdeel, het tweede onderdeel van de workshop, verdiepen leerlingen zich in het principe van circulariteit door zelf een circulair kunstwerk te ontwikkelen. Plastic afval vormt hierbij het uitgangspunt en wordt getransformeerd tot een bewegend object: een kunstrobot. Onder begeleiding van beeldend kunstenaar Marsja van der Ven onderzoeken de leerlingen hoe techniek en duurzaamheid samenkomen. Met behulp van afvalmaterialen, een zonnepaneel, een motortje en een rotor bouwen zij een werkend object en krijgen zij inzicht in basisprincipes van energie en beweging. Door stiften aan de robots te bevestigen, ontstaat er door beweging een collectieve tekening. Dit stimuleert samenwerking, experiment en reflectie op het eigen maakproces. De workshop werd afgesloten met een gezamenlijke eindopdracht, waarin alle kunst robots samen een gezamenlijk kunstwerk creëren op een papierrol.

Gedurende de workshop is er aandacht voor gebruik van natuurlijk plastic materialen. In het gesprek met de groep wordt gereflecteerd op de impact van afval in de natuur, consumptiegedrag en de waarde van hergebruik. Leerlingen worden uitgedaagd om anders te kijken naar materialen en te ontdekken hoe afgedankte grondstoffen opnieuw betekenis en functie kunnen krijgen binnen een creatieve context.

30.09.2025
ART TRIP met Morgan Ton

Scholieren van het Leeuwarder Lyceum en Comenius bezochten VHDG voor de workshop Muurbloemen, begeleid door kunstenaar Morgan Ton. In deze workshop onderzochten de leerlingen het contrast tussen verlegenheid en het zichtbaar worden. Wat is er nodig om een persoonlijk negatief gevoel of eigenschap tentoon te stellen? Zijn het kleuren, vormen of de context? Onder begeleiding van Morgan Ton schilderden de scholieren speelse gezichten op borden, waarmee ze op creatieve wijze hun ontdekkingen vormgaven.

Genius Loci (september)
Partners: Faise Saro, Marrigt van der Valk

Het project Genius Loci brengt kunst, natuur en inclusie samen in het Leeuwarder Bos. In deze bijzondere samenwerking tussen VHDG, Kunstkade en Oerol nemen meer dan honderd leerlingen van Internationale Schakelklas ISK en Pieter Jelles Ynsicht deel aan een gezamenlijk onderzoeks- en maakproces. De eerste periode (september 2025) stond in het teken van kennis-maken, ervaren en vertragen. In de komende maanden verschuift de proeftuin langzaam richting het maken en gaan de deelnemers op zoek naar symbolen, beelden en vormen die passen bij hun ervaringen. Moodboards, schetsen en experimenten vormen de opstap naar concreet werk.

Faisel en Marrigt kijken uit naar het moment waarop alles samenkomt: persoonlijke verhalen, natuurbeleving en artistieke verbeelding. De hoop is dat de leerlingen en ook het publiek, ervaren dat kunst een manier kan zijn om je te verbinden met een plek én met elkaar. *“Ik ben ervan overtuigd dat er in iedereen een kunstenaar zit verscholen”*, aldus Marrigt.

Verder benoemt Faisel dat hij het belangrijk vindt dat leerlingen op een laagdrempelige manier blijven kennismaken met kunst en natuur, steeds vertrekkend vanuit hun eigen beleving. “Juist die persoonlijke ervaringen vormen de motor van het project. In een tijd waarin er steeds minder ruimte en aandacht lijkt te zijn voor natuur en kunst, wil deze proeftuin bewust vertragen en verdiepen. Het gaat niet om directe resultaten, maar om het planten van zaadjes.”

In mei 2026 presenteren de leerlingen hun kunstwerken in het Leeuwarderbos, op de plek waar hun onderzoek begon. Een maand later reizen zij af naar Oerol op Terschelling, waar zij kunst, theater en natuur ervaren tijdens een natuurwandeling en theatervoorstelling. Daar kijken zij ook terug op hun eigen werk en proces. Zo verbindt Genius Loci het Leeuwarder Bos met Oerol: van maken in de natuur naar ervaren op grotere schaal.

30.10.2025
Makers Oogstfeest in DOAS ism Stadstuin Withlof

In samenwerking met Stadstuin Withlof organiseerde het educatieteam van VHDG de tweede editie van het Makers Oogstfeest, waarin kunst en natuur centraal stonden. Leerlingen ontdekten hoe natuurlijke en hergebruikte materialen kunnen worden toegepast in duurzame kunst, terwijl ze leerden over thema’s als als techniek, duurzaamheid, biodiversiteit en circulariteit. De oprichters van Stadstuin Withlof vertelden over tuinieren, voedselproductie en fermentatie. Vervolgens gingen de kinderen zelf aan de slag. Workshops varieerden van het bouwen van een kunstrobot van afvalmateriaal met zonne-energie tot het creëren van fantasiewezens met natuurlijke materialen. Het programma vergrootte het bewustzijn over voedsel, materiaalgebruik en milieuvraagstukken, en liet deelnemers kunst en natuur op een interactieve manier ervaren. Deze middag bood een unieke kans om kunst en natuur op een interactieve manier te beleven, waarbij deelnemers niet alleen creatief bezig waren, maar ook meer leerden over actuele milieuvraagstukken.

Genius Loci met Faisel Saro. Foto: Siska Alkema

Door de ogen van een Vogel
Foto: Egbert Sepp

Door de ogen van een Vogel (oktober & november)
Kunstenaar: Cocky Eek

Kunstenaar Cocky Eek werkte met eerstejaars studenten Water, Aarde & Klimaat (WAK) van MBO Aeres Leeuwarden in het weidevogelgebied de Hounspolder, ten zuiden van Leeuwarden. Tijdens drie vrijdagen (17 en 31 oktober, 14 november 2025) onderzochten studenten het polderlandschap dat onder druk staat door uitbreidingsplannen voor woningbouw. Samen met Beheerstichting Hounspolder en vogeldeskundigen van Bird Eyes (Rijksuniversiteit Groningen) observeerden en luisterden de studenten in het veld. Vanuit het perspectief van de vogel maakten zij schetsen en ontwikkelden nieuwe verhalen over de relatie tussen mens en landschap. In 2026 krijgt het project een vervolg met studenten van een andere opleiding binnen MBO Aeres.

Samenwerkingspartners

We investeren, nog meer dan afgelopen jaren, de komende jaren meer tijd en aandacht in onze samenwerking met schoolklassen en studentengroepen. Door kunstenaars langere trajecten met groepen te laten aangaan, ontstaat er ruimte voor verdieping, nauwere samenwerking en voortdurend wederzijds leren. Daarnaast willen we meer sociale partners in ons educatieprogramma betrekken, zodat kinderen de relatie tussen kunst en maatschappelijke vraagstukken leren kennen. Met deze thematische, langdurige aanpak werken we in ieder geval samen met:

Kunstkade: een platform waardoor onze educatieve activiteiten zichtbaar worden voor basisscholen uit de gemeente Leeuwarden, scholen uit omliggende dorpen zoals Wirdum, VO scholen zoals Piter Jelles Ynsicht en de Internationale Schakelklas (ISK).

MBO Aeres: sinds 2023 spelen we een rol in het curriculum van het vak Burgerschap in van mbo-aeres, waarin politiek engagement centraal staat, als onmisbare aanvulling op hun praktijkopleiding.

Firda: sinds 2024 ontvangen we leerlingen van de lichtingen Firda Personal Care, Firda Mediavormgeving - Art & Design en Firda Interieur.

Asielzoekerscentra: sinds 2019 werken we actief samen met AZC Sint Annaparochie, waar we onder andere met Sophie Krier activiteiten hebben georganiseerd. Voor 2026 hebben we kennisgemaakt met AZC Leeuwarden.

Oerol Festival: pilot project Genius Loci bij het Leeuwarder Bos waar groepen VO-leerlingen, verdeeld over meerdere activiteiten, werken aan installatie i.s.m. Faisel Saro. In 2026 te zien op Oerol. Gezamenlijk zullen de deelnemers van Genius Loci naar Terschelling reizen voor een bezoek aan Oerol.

Diverse PO- en VO scholen in Leeuwarden en omgeving: bij de waiting_for_cows tentoonstelling waren onder andere de Skeakel (Sexbierum), vmbo Simon Vestdijk (Franeker) betrokken. We versterken deze relaties met scholen in de provincie.

Milieudefensie, Milieufederatie Fryslân Vogelwacht, boswachter Marrigt van der Valk, BirdsEyes en andere natuurorganisaties: ter ondersteuning van het project van Cocky Eek

Stadstuin Withlof & Solidair Fryslân: de stadstuin brengt nieuwkomers in contact met buurtbewoners en ondersteunt om de cultuur beter te leren kennen en te werken aan hun taalbeheersing. Nieuwkomers en bewoners van de noodopvanglocaties van COA Leeuwarden zijn welkom om mee te doen.

Stichting De Vrolijkheid: De Vrolijkheid organiseert creatieve workshops en kunstzinnige activiteiten op Nederlandse asielzoekerscentra. Al 25 jaar organiseert de stichting elke week 100 van deze workshops op azc's door het hele land, gericht op kinderen, tieners en jongeren. Opgroeien op een azc is niet altijd makkelijk, soms lijkt de tijd er stil te staan. Met kunstworkshops en creatieve activiteiten zorgt De Vrolijkheid voor een positieve uitlaatklep voor jonge azc-bewoners en investeert daarmee in hun ontwikkeling, veerkracht en welzijn. De Vrolijkheid doet dit samen met én voor kinderen, jongeren en families die daar wonen.

Sedrana: is de huiskamer voor nieuwkomers, waar culturen samenkomen in Leeuwarden. Wij hopen in 2026 activiteiten met Sedrana te organiseren voor nieuwkomers op locatie Stjoer! of bij AZC Leeuwarden.

Natuurmuseum en IVN Educatie: voor uitbreiding van het Kunstmenu+ verkennen we een verdere samenwerking met Natuurmuseum Leeuwarden en IVN Natuureducatie.

Museumnacht bij Natuurmuseum. Performance door Beth Wong en Chao Huang. Foto: Afrida Adema

OVERIG PUBLIEKS—PROGRAMMA

14.02.2025
Opening Naauw 8

Op 14 februari opende onze permanente locatie aan 't Naauw, in het bruisende centrum van Leeuwarden. Een positieve tendens voor de organisatie, doordat het nu mogelijk is om hier een permanent programma te maken.

13.09.2025
Uit & Huis / Open monumentendag

Tijdens Uit in Huis presenteerde VHDG een nieuwe editie van de Art Market: een tentoonstelling waarin jonge, lokale makers hun werk aanbieden. Van illustraties en schilderijen tot prints en kleine objecten – bezoekers maken hier kennis met frisse, originele kunst van kunstenaars aan het begin van hun carrière. Daarnaast werden er twee gratis doorlopende workshops georganiseerd. In de workshop Arabische kalligrafie, gegeven door kunstenaar Barakat, maakten deelnemers op een speelse manier kennis met de schoonheid van deze kunstvorm en gingen ze zelf met letters en geometrische vormen aan de slag. De tweede workshop, onder begeleiding van kunstenaar Luz Mercedes, draaide om het maken van Shrinky Dink charms. In deze hands-on sessie werd krimpplastic omgetoverd tot speelse, draagbare kunst. Deelnemers ontwierpen en maakten hun eigen unieke creaties, variërend van knopen en sleutelhangers tot oorbellen.

27.09.2025
Museumnacht

Tijdens Museumnacht FRL 2025 transformeerde het Natuurmuseum Fryslân voor één avond tot een ruimte van verbeelding en ontmoeting. De drie winnaars van de open call Among New Faces onderzochten telkens op hun eigen manier de vraag: hoe bouwen we gemeenschappen die ruimte geven aan vergeten stemmen, verschillende geschiedenissen en toekomstige vormen van samenleven? In *Aardedragers* (winaars Geartsje van der Zee en Rachel Schuit) voelden bezoekers letterlijk het gewicht van hun verbondenheid met de aarde en met elkaar, een uitnodiging om stil te staan bij wederkerigheid en onze plek in een levend ecosysteem. *Lange Adem* (winnaar Roman Tkachenko) herschikte het geluid van de sirene tot een sonisch gebaar van collectieve aandacht en maatschappelijk verzet, een herinterpretatie van wat publieke instrumenten kunnen betekenen. En *Are You Home?* (winaars Beth Wong en Chao Huang) verweefde persoonlijke migratieverhalen met bredere thema's als identiteit, culturele vermenging en koloniale erfenissen, en toonde hoe thuiskomen een voortdurend proces is.

HEDEN x Polarization, keynote door Pascal Gielen. Foto: Lucas Kemper

03.10.2025
HEDEN X Polarization

Sinds 2014 is HEDEN een uniek seminarprogramma rond urgente maatschappelijke thema's. Van filosofische vragen over kunst als vorm van herinneren, dromen of speculeren, tot concrete, maatschappelijke kwesties als populisme, surveillance, diversiteit en activisme. De formule is helder en effectief: een avondseminar, het samenbrengen van drie tot vier kunstenaars, een publicatie en een tentoonstelling die toegankelijk is voor een breed publiek. HEDEN is inmiddels uitgegroeid tot een gewaardeerd en druk bezocht programma in Leeuwarden. Het slaagt erin om actuele maatschappelijke thema's op toegankelijke, maar inhoudelijk prikkelende wijze te verbinden met hedendaagse kunst - en zo nieuwe perspectieven te openen voor het publiek, kunstenaars, de samenleving - en vice versa. Het seminar heeft een programma met een keynotespreker uit een ander vakgebied, die de kunstwerken voorziet van context, maatschappelijke inbedding, relevantie of kritische ondervraging. Zo ontstaan scherpe en gelaagde gesprekken, met uitwisseling tussen professionele kunstenaars, wetenschappers en bezoekers. De afgelopen editie stond in het teken van Polarisatie. Kunstenaars Katayoon Barzegar, Francisco Baquerizo Racines, Philippa Driest en Zuza Banasińska, geselecteerd door curator Teodóra Róka, onderzochten samen met wetenschapper Pascal Gielen met het publiek de rol van kunst in een sterk gepolariseerde samenleving. De bevindingen tijdens deze editie zijn gebundeld in een digitale publicatie, die online gratis is te raadplegen.

Huisstijl Art Market, posters en flyers. Design: Heen en Weer

6. PR en communicatie + publiciteit

In 2025 heeft VHDG diverse communicatiemiddelen ingezet om een breed en betrokken publiek te bereiken. Met de uitbreiding van het programma en team hebben we onze publieksbenadering verder aangescherpt. Waar we eerder onderscheid maakten tussen participerend en toeschouwend publiek, hebben we in 2025 meer inzicht gekregen in de verschillende manieren waarop mensen zich tot VHDG verhouden.
Dit vormde de basis voor een meer gerichte en gelaagde communicatiestrategie, die we in 2026 verder zullen verdiepen.

Onze communicatie sluit aan bij de kern van de werkwijze van VHDG: het verbinden van kunst en samenleving, het bieden van ruimte aan verschillende perspectieven en het bereiken van publiek dat niet vanzelfsprekend met hedendaagse kunst in aanraking komt. Toegankelijkheid is daarbij een belangrijk uitgangspunt.

Sociale media

Sociale media blijven een belangrijk onderdeel van onze communicatie, met name voor zichtbaarheid en het delen van projecten. Tegelijkertijd neemt het effect van losse berichten af. In 2025 hebben we daarom meer ingezet op inhoudelijke en visuele content, zoals video's, en een persoonlijke benadering in de vorm van korte interviews met de kunstenaars en inkijkjes in het maakproces. Dit resulteerde in een duidelijke toename in betrokkenheid van onze volgers. Daarnaast zoeken we per project actief de samenwerking met partners, zoals Visit Leeuwarden, om ons bereik via verschillende kanalen te vergroten.

Voorbeelden

- → **VHDG Lokaal —** Tijdens de onderzoeksperiode van Sophie Krier (*Hyndertiid*) deelden we fragmenten van gesprekken met mensen uit de paardenwereld, waarmee we ook buiten onze bestaande volgers nieuwe doelgroepen bereikten.

- → **Art Market —** Door structurele samenwerking met lokale partners vergroten we ons bereik en versterken we onze zichtbaarheid buiten het directe VHDG-netwerk. Zo maakte Visit Leeuwarden bijvoorbeeld een video over de Art Market, die veel bekeken werd en zorgde voor extra, organisch bereik via hun eigen kanalen.

Cijfers
In 2025 groeide ons Instagram-account met 1.294 volgers naar een totaal van 4.091. De interactie met onze content verdubbelde ten opzichte van 2023 en 2024, en het profiel werd 102,3% vaker bezocht. In totaal werd onze content 325.000 keer bekeken, mede door gerichte inzet van advertenties, persoonlijke (video)content en samenwerkingen met partners.

Digitale nieuwsbrief

De nieuwsbrief blijft een belangrijk middel om ons publiek te informeren en te binden. In 2025 hebben we sterker ingezet op verdieping, door lezers actief mee te nemen in de langdurige trajecten van VHDG Lokaal-kunstenaars.
Omdat deze onderzoeksprocessen vaak buiten beeld blijven, maken we ze via de nieuwsbrief en sociale media - onder andere met video's en kijkjes achter de schermen - zichtbaarder.

Zo krijgt het maakproces een duidelijke plek binnen onze communicatie en vergroten we de betrokkenheid bij langdurige trajecten. Sinds medio 2025 bieden we de nieuwsbrief bovendien tweetalig aan (in het Nederlands en Engels) en nodigen we bezoekers actief uit zich te abonneren. Hiermee bouwen we aan een betrokken lezersgroep en stimuleren we herhaalbezoek.

Publiciteitsmateriaal

Voor elk project werken we samen met ontwerpers aan pass end publiciteitsmateriaal, zoals posters, flyers en online uitingen. Daarbij bieden we ook ruimte aan (jonge) ontwerpers om samen met ons visuele vertalingen van projecten te ontwikkelen. Zo blijft onze vormgeving divers en inhoudelijk verbonden met de praktijk van de kunstenaars.

In 2025 hebben we daarnaast stappen gezet richting een meer samenhangende visuele identiteit. Voor het publieksprogramma HEDEN ontwikkelden we een eigen herkenbare stijl, die aansluit bij de inhoud en positionering van het programma. Ook Club VHDG kreeg een eigen visuele identiteit, passend bij de doelgroep en het informele karakter van de Club. In 2026 bouwen we hierop voort door onze merkstijl te versterken en consistent door te voeren in alle communicatie-uitingen. Denk hierbij aan een vaste grafische vormgever voor ons VHDG Expo programma. Hiermee vergroten we de herkenbaarheid van VHDG en versterken we de samenhang en toegankelijkheid van onze communicatie.

Website

In 2025 hebben we verder gewerkt met onze bestaande website en visuele identiteit. Tegelijkertijd merken we dat de huidige website niet in alle opzichten meer aansluit bij de ontwikkeling van ons programma en onze ambities op het gebied van toegankelijkheid. Met name de groei van publieksactiviteiten en verschillende programmalijnen vraagt om een duidelijkere structuur en meer ruimte voor context en verdieping. Dit heeft ons het inzicht gegeven dat de website toe is aan een volgende stap. In 2026 ontwikkelen we daarom een nieuwe website, met aandacht voor gebruiksvriendelijkheid, toegankelijkheid en een heldere indeling van ons programma. Deze sluit aan bij onze laagdrempelige publieksbenadering, zodat verschillende doelgroepen beter hun weg vinden en we bezoekers actiever kunnen betrekken.

Persberichten & relaties

In 2025 hebben we onze persstrategie verder aangescherpt. Naast het versturen van persberichten ligt de nadruk op persoonlijk contact met journalisten en het aanbieden van inhoudelijke verhalen en interviews. Deze inhoudelijke benadering sluit aan bij de aard van onze projecten en maakt het mogelijk om zowel regionale als landelijke media te bereiken. Zo hebben we onze zichtbaarheid op nationaal niveau vergroot. Projecten kregen aandacht in de Groene Amsterdammer, Metropolis M en ook waren we regelmatig te horen en te zien bij Omrop Fryslân.

VHDG in de media (selectie 2025):

- → *Leeuwarder Courant - waiting_or_cows* (online & *print*)
- → *Omrop Fryslân - Earth Tales & opening nieuwe pand* (radio- en videoreportage)
- → *Omrop Fryslan - VHDG Lokaal* (artikel & video reportage op locatie bij de Wolmakerij)
- → *De Groene Amsterdammer - Grensverleggers*
- → *Metropolis M - recensie Grensverleggers / kunstenaars* (Paradys)

Publieksbenadering

In 2025 hebben we onze publieksbenadering aangescherpt door bewuster de relatie te leggen tussen onze projecten en de mensen voor wie ze relevant zijn. De tweedeling tussen participerend en toeschouwend publiek blijkt daarbij te beperkt: de manier waarop mensen betrokken raken bij onze projecten is diverser en minder eenduidig.

Binnen VHDG Lokaal en projecten als waiting_for_cows zoeken we actief de verbinding met gemeenschappen en betrokkenen rond het thema, waardoor een meer directe en betekenisvolle betrokkenheid ontstaat.

Daarnaast kijken we per project gericht naar waar potentieel publiek zich bevindt. Zo koppelden we de tentoonstelling 13,7 graden in H47 aan lichtfestival LUNA, waardoor we een breder (ook toeristisch) publiek bereikten en meer bezoekers ontvingen dan bij eerdere tentoonstellingen op deze locatie.

Deze werkwijze - waarin inhoud, context en publiek met elkaar verbonden worden - vormt de basis voor een meer gerichte en flexibele publieksbenadering in 2026.

Reflectie en vooruitblik

In 2025 heeft VHDG haar communicatie verder ontwikkeld van een voornamelijk informerende rol naar een meer relationele en inhoudelijke praktijk. Door sterker in te zetten op persoonlijke benadering, storytelling en samenwerking met partners en gemeenschappen, hebben we nieuwe publieksgroepen bereikt en bestaande relaties verdiept, ook met de pers.

Communicatie is daarmee geen afsluitende stap meer, maar een integraal onderdeel van onze projecten en werkwijze. Door kunstenaars, deelnemers en partners actief te betrekken in het vertellen van verhalen, ontstaat een meerstemmige en gelaagde communicatie die aansluit bij onze kernwaarden.

Toegankelijkheid speelde hierin een steeds belangrijkere rol. We hebben stappen gezet in het gebruik van heldere taal, meertalige communicatie en het ontwikkelen van middelen die aansluiten bij verschillende publieksgroepen. Ook op onze website hebben we gewerkt aan toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid, zodat bezoekers sneller hun weg vinden en beter worden meegenomen in onze projecten en programma's.

De inzichten uit 2025 - onder andere rondom publieksbenadering, lokale verankering en inhoudelijke positionering - vormen een belangrijke basis voor de verdere ontwikkeling van onze communicatiestrategie in 2026. Hierin werken we toe naar een meer gerichte, consistente en inclusieve aanpak.

Een belangrijk onderdeel daarvan is het verder doorvoeren van een samenhangende merkstijl, waarin onze visuele identiteit, tone of voice en communicatie-uitingen beter op elkaar aansluiten. Door deze consistentie vergroten we de herkenbaarheid van VHDG en maken we onze communicatie toegankelijker voor een breder publiek.

Ontwerp: Huy Quang Tran | Wang Xoo

Ontwerp: Michel Teeuw

Ontwerp: Michel Teeuw

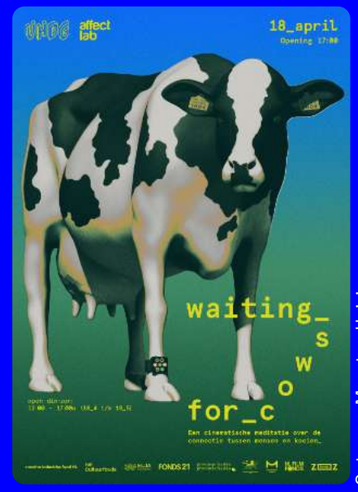

Ontwerp: Maarten Huizing

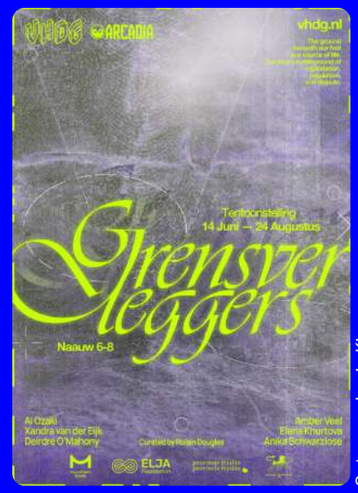

Ontwerp: Jemin Kim

Ontwerp: Tsjisse Talsma

Ontwerp: Megan de Vos

Ontwerp: Megan de Vos

7. Kwantitatieve toelichting

VHDG Expo

Earth Tales
130 bezoekers tijdens de opening
264 bezoekers tijdens reguliere openingstijden
17 deelnemers workshop Manja Kindt
8 deelnemers workshop Faisel Saro
8 deelnemers educatieprogramma voorjaarsvakantie

waiting_ for_ cows
70 bezoekers tijdens de opening
245 bezoekers tijdens reguliere openingstijden
20 deelnemers fieldtrip boerderij Okkingastate
45 deelnemers educatie workshop boerderij Okkingastate

Grensverleggers
60 bezoekers tijdens de opening
1348 bezoekers tijdens reguliere openingstijden
5 deelnemers workshop Isabel van Bodegom
8 deelnemers workshop Elena Khurtova en Anika Schwarzlose
8 deelnemers rondleiding Roísín Douglas
8 deelnemers field trip Marije Dijkstra
6 deelnemers workshop Marijke Klamer
60 deelnemers doorlopende educatieactiviteiten

VHDG Connect

4 deelnemers aan residentie
13 deelnemers public advice sessions
705 bezoekers tentoonstelling 13,7
20 deelnemers workshop Open Call
11 deelnemers workshop Collectivity and dramaturgy in the visual art
23 deelnemende kunstenaars aan Art Markets
22 deelnemers lancering Club VHDG
45 deelnemers Club VHDG Night
161 bezoekers Club VHDG Kinship tentoonstelling
235 bezoekers Art Market #1
274 bezoekers Art Market #2
235 bezoekers Art Market #3

VHDG Lokaal

Sophie Krier - Hyndertiid
20 deelnemers Ontmoet de Kudde (Siska)
30 deelnemers educatie AZC St. Anna Parochie
8 deelnemers de Fokkerij is nooit 1 + 1 = 2

Suzanne Bernhardt & Philipp Kolmann (ERBA) Tsiss Gers Grûn
102 deelnemers activiteiten Reizend Atelier
40 deelnemers educatie Bouwwurk
22 deelnemers REST x ERBA: fermenterend landschap

Hyndertiid x Amino, Anima, Umami
50 bezoekers tijdens de opening
337 bezoekers tijdens reguliere openingstijden
15 deelnemers Paardengraven in terpenland

Pink Pony Express
100 deelnemers buttons maken in de Vrijheidswijk
55 deelnemers workshop Muizenfestival in de Vrijheidswijk

EDUCATIE

150 deelnemers workshop Kunstrobot van afval
30 deelnemers Art Trip met Morgan Ton
130 deelnemers Genius Loco met Faisel Saro
36 deelnemers Door de Ogen van een Vogel met Cocky Eek
60 deelnemers Makers Oogstfeest

OVERIG PUBLIEKSPROGRAMMA

40 deelnemers Uit in Huis
500 bezoekers Museumnacht Natuurmuseum
35 bezoekers opening HEDEN x Polarization
79 bezoekers tentoonstelling HEDEN x Polarization

8. Organisatie

VHDG heeft in 2025 een belangrijke stap gezet in het toekomstbestendig maken van de stichting. Met de toekenning binnen de hoogste categorie van het Mondriaan Fonds heeft VHDG een stevige basis voor de komende beleidsperiode. Deze erkenning, in combinatie met een verhoogde structurele bijdrage van zowel de Provinsje Fryslân als de Gemeente Leeuwarden, heeft bijgedragen aan een blijvende plek voor hedendaagse kunst in de stad en provincie met een stabielere financiële positie en meer ruimte voor ontwikkeling.

Met deze versterkte basis is in 2025 een nieuwe locatie aan 't Naauw 6–8 geopend. Deze ruimte is verbouwd tot een eigentijdse expositie- en kantoorplek, volledig ingericht op de behoeften van de organisatie. Tegelijkertijd zijn de ruimtes in de Haniahof behouden en waar nodig aangepast tot residentieplekken. Hierdoor beschikt VHDG inmiddels over zes slaapplaatsen verdeeld over twee residentieruimtes. Daarnaast blijft expositieruimte H47 in gebruik voor projecten en wordt deze actief ingezet voor jongere kunstenaars uit de regio.

De groei van de organisatie vroeg om een uitbreiding en vernieuwing van het team. In 2025 is het team verder geprofessionaliseerd en uitgebreid, met als doel meer slagkracht en continuïteit in de uitvoering van het programma. Waar VHDG in 2024 nog 3,26 FTE omvatte, is dit in 2025 gegroeid naar 4,84 FTE.

Het jaar stond in het teken van een vernieuwd en verbreed programmaprofiel, waarin met name de focus op talentontwikkeling voor lokale en regionale makers verder is versterkt. De uitbreiding van programma's, locaties en team vroeg om intensieve afstemming en gezamenlijke ontwikkeling. Dit maakte 2025 tot een dynamisch, maar ook uitdagend jaar waarin niet alles gelijktijdig kon worden gerealiseerd en keuzes noodzakelijk waren.

De snelle groei van VHDG brengt uitdagingen met zich mee over de inrichting van de organisatie en de manier waarop artistieke ambitie, uitvoering en governance met elkaar worden verbonden. Daarom hebben we besloten een adviesrapport te laten schrijven om antwoord te geven op de vraag hoe de verantwoordelijkheden, strategische taken en governance binnen de organisatie verder kunnen worden georganiseerd. Het team toont veel veerkracht en heeft zich in korte tijd weten te vormen tot een stabiel geheel met een gezamenlijke werkwijze. Tegelijkertijd ontbreekt het nog aan expliciete taakafbakening, afspraken over mandaat en besluitvorming en overdrachtsstructuren. Professionalisereing van governance moeten daarom parallel lopen aan de inhoudelijke organisatorische doorontwikkeling van VHDG.

Sinds een aantal jaar hebben we grote stappen gezet in verbeteren van de positie van kunstenaars binnen onze organisatie. Zo zijn kunstenaarshonoraria structureel verhoogd en hebben we meerdere goedbetaalde opdrachten kunnen realiseren. Daarnaast hebben we kunstenaars meer ontwikkelruimte kunnen bieden, zowel binnen residenties als in het kader van langdurige samenwerkingen en presentatieprojecten. Hiermee is het voor VHDG steeds belangrijker geworden om niet alleen projecten te faciliteren, maar ook daadwerkelijk bij te dragen aan de professionele en artistieke groei van makers.

De maatschappelijke rol van VHDG is in 2025 verder verbreed en versterkt. Dankzij structurele steun van onder andere de VriendenLoterij (via Stichting Doen) is er meer ruimte ontstaan voor publieksprogramma's en maatschappelijke projecten. Daarnaast hebben bijdragen van het ELJA Foundation en Fonds 21 ervoor gezorgd dat het educatieprogramma verder kon groeien en verdiepen.

Ook is het aantal lokale samenwerkingen verder toegenomen, waardoor VHDG sterker verankerd raakt in de stad en regio. Deze netwerkontwikkeling draagt bij aan een bredere maatschappelijke betekenis van de organisatie en vergroot de toegankelijkheid van hedendaagse kunst voor uiteenlopende doelgroepen.

Deze werkwijze is gebaseerd op duurzame samenwerking en continuïteit. We werken met een combinatie van vaste dienstverbanden en langdurige relaties met freelancers en goed opdrachtgeverschap richting kunstenaars, ontwerpers en andere externe krachten . Daarbij staat het opbouwen en onderhouden van vertrouwen centraal, evenals het zorgvuldig omgaan met opgebouwde kennis, expertise en netwerken. De principes van zorgvuldig en eerlijk opdrachtgeverschap zijn daarbij leidend, waarbij vergoedingen en afspraken in lijn zijn met geldende sectorbrede richtlijnen. Ook werken we met realistische productiebudgetten en transparante financiële kaders, zodat verwachtingen en mogelijkheden voor alle betrokkenen helder en werkbaar blijven.

Ambities

Voor 2026 ligt de nadruk op consolidatie en verdieping. Met een stevige basis in financiering en organisatie kan VHDG verder bouwen aan het versterken van de inhoudelijke programma's. De uitdaging ligt daarbij in het behouden van flexibiliteit binnen meer gestructureerde processen, zodat inhoudelijke kwaliteit en organisatorische stabiliteit elkaar versterken.

Waar de afgelopen jaren vooral in het teken stonden van groei en uitbreiding, verschuift de ambitie nu naar consolidatie en verfijning. VHDG wil de verbinding met stad en provincie verder verdiepen en de organisatie structureel beter inrichten, zodat de inhoudelijke praktijk optimaal wordt ondersteund. Daarbij blijft het vinden van de juiste balans tussen structuur en wendbaarheid een belangrijk aandachtspunt.

Een specifieke ambitie ligt bij de verdere versterking van VHDG Connect, waarin wordt gebouwd aan een groeiende maar hechte gemeenschap van jonge, noordelijke makers. Dit programma vraagt om structurele financiering om talentontwikkeling en lokale inbedding duurzaam te kunnen blijven faciliteren en verdiepen.

Binnen VHDG Lokaal hebben we de ambitie om lokale samenwerkingen nog steviger te verankeren in ons programma. Zo zijn we vanaf 2026 onderdeel van drie consortiumprogramma's, waarbij we samenwerken met onderwijsinstellingen en sociaal-maatschappelijke partners. Hierbij is de financiële basis voor deze programma's aanzienlijk gegroeid en kunnen we tevens nog meer impact maken. Daarnaast wordt er vanuit de onderwijsinstellingen ook impactonderzoek verricht, zodat we beter in kaart kunnen brengen van het effect van ons programma is op onze deelnemers en publiek.

Risico's en aandachtspunten

De groei van de organisatie brengt ook aandachtspunten met zich mee die in de komende periode actief gemonitord worden.

Organisatorische druk en schaalbaarheid

De uitbreiding van het programmateam en locaties vraagt om verdere professionalisering van interne processen. Het risico bestaat dat groei sneller gaat dan de ontwikkeling van structuren en communicatie. In 2026 wordt daarom ingezet op procesoptimalisatie en rolverduidelijking. Inmiddels is er een extern adviesrapport geschreven over hoe de governance structuur, de workflow en verdere interne organisatie nog beter kan worden ontwikkeld.

Financiële afhankelijkheid en projectfinanciering

Hoewel de structurele basis is versterkt, blijft VHDG deels afhankelijk van projectsubsidies en incidentele middelen. In het bijzonder geldt dit voor VHDG Connect, waar duurzame financiering nog niet volledig geborgd is. Daarbij geven sommige subsidiënten ook te kennen dat hun bijdragen aan projecten naar een aantal jaar ook zullen stoppen, wat de continuïteit van projecten in het geding brengt. Zodoende blijft diversificatie van inkomsten noodzakelijk.

Personele belasting en werkdruk

De combinatie van uitbreiding, verbouwing en programma groei heeft in 2025 geleid tot een hoge werkdruk binnen het team. Hoewel dit in de uitvoering is opgevangen, blijft aandacht voor duurzame inzetbaarheid en taakverdeling noodzakelijk. Het functioneren van de huidige werkwijze is sterk afhankelijk van de specifieke personen die de verschillende rollen in de organisatie vervullen en de informele manier waarop verantwoordelijkheden in de praktijk zijn verdeeld. Dit vraag dat rollen, verantwoordelijkheden en strategische taken expliciet worden georganiseerd en gedragen binnen de organisatie en ook goed kunnen worden overgedragen. Zoals gezegd hebben we begin 2026 een adviesrapport laten schrijven over hoe deze punten binnen de governance structuur in de organisatie kunnen worden verbeterd.

Toekomstbestendigheid en focus

Met meerdere locaties en programmalijnen is het risico aanwezig dat de focus versnipperd raakt. In de komende periode wordt gewerkt aan het aanscherpen van prioriteiten en het versterken van samenhang tussen programmaonderdelen.

Dagelijks team

In 2025 werd de organisatie geleid door artistiek directeur **Koen Bartijn** en zakelijk directeur **Hillebrand Rijpma**. Dit deden zij in samenwerking met **Roísín Douglas** (Curator en Fondsenwerver), **Lola Díaz Cantoni** (Projectleider), **Femke Wijbenga** (Hoofd Communicatie), **Maaike Schrikker** (Content Marketeer), **Liselot Jasper Foks** (Producent), **Annemarie Venema** (Assistent Producent), **Siska Alkema** (Educatie), **Teodóra Róka** (Curator HEDEN), **Alex Wening** (Financiële Administratie) en **Veronica Gorii** (Stagiair). Het dagelijks team werd ondersteund door een gedreven poule van 47 vrijwilligers, 32 Club VHDG-leden en freelancers.

Samenstelling bestuur

Bestuursleden verrichten hun werkzaamheden onbezoldigd. In 2025 bestond het bestuur uit vijf leden: **Roel Sluite**r (Voorzitter), **Nathan Hoornstra** (Penningmeester), **Sito Wijngaarden** (Secretaris, tot medio 2025), **Suzanne Wallinga** (Algemeen bestuurslid, tot medio 2025) **Heleen van der Peet**, (Algemeen bestuurslid) en **Tamara Bok** (Algemeen bestuurslid)

Rooster van af- en aantreden

Naam: **W.R. Sluiter**
Titel: Voorzitter
Infunctietreding: 02/07/2018
Herbenoeming: 02/07/2022
Aftreden: 31/12/2025

Naam: **N. Hoornsta**
Titel: Penningmeester
Infunctietreding: 14-09-2021
Herbenoeming: 14-09-2025
Aftreden (verwacht): 14-09-2029

Naam: **S.G. Wijngaarden**
Titel Secretaris
Infuctietredeing: 10-07-2018
Herbenoeming: 10-07-2022
Aftreden: 10-07-2025

Naam: **H.M.A. van der Peet**
Titel: Algemeen bestuurslid / Secretaris
Infunctiereding: 22-06-2023
Aftreden (verwacht) 22-06-2026

Naam **T. Bok**
Titel: Algemeen Bestuurslid
Infunctietreding: 01-07-2024
Herbenoeming: 01-07-2028
Aftreden (verwacht) 01-07-2032

Naam: **S.M. Wallinga**
Titel: Algemeen Bestuurslid
Infunctietreding: 01-06-2020
Herbenoeming: 01-06-2024
Aftreden: 01-06-2025

Beloningsbeleid en Nevenactivitieten bestuursleden

De bestuursfunctie wordt onbezoldigd uitgevoerd; bestuursleden ontvangen een bescheiden vergoeding voor eventuele (reis)kosten.

Roel Sluiter: Voorzitter van Historische Vereniging Aed Levwert, Voorzitter van Stichting Indië Monument Friesland, Lid stichtingsbestuur van Fries Scheepvaartmuseum & Redactielid Magazine Oud Harlingen.

Nathan Hornstra: Head of internal Audit bij Ausnutria & als zpp'er werkzaam als interim financieel manager.

Suzanne Wallinga: Freelance curator en strategisch adviseur in opdracht van o.a. Frans Hals Museum, Kröller-Müller Museum, CTM Berlin, Design Academy, De Ateliers, Bijlmer Art International. Sinds januari 2025 algemeen directeur van Cobra Museum, Amstelveen.

Heleen van der Peet: Adviseur Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) bij Kunstkade

Sito Wijngaarden: Dichter, Projectcoordinator Boeken fan Fryslân, Praat Mar Frysk, Taalpromotie, Bij Afúk & Projectmederwerker Leeuwarden Unesco City of Literature (2028)

Tamara Bok: Directeur-secretaris bij Omgevingsberaad Waddengebied & Lid Verzekerdenraad De Friesland

Nevenfuncties directie

Koen Bartijn: Voorzitter van Platform BK, Algemeen Bestuurslid Creative Coalitie, Algemeen Bestuurslid Kunstkade, Stuurgroeplid Netwerk de Noordenaars

Hillebrand Rijpma: Zakelijk leider poppodium De Beatriks, freelance producent bij o.a. ESNS

Bestuur

In 2025 hebben binnen het bestuur enkele belangrijke veranderingen plaatsgevonden. Drie bestuursleden vertrokken om persoonlijke redenen, waardoor het bestuur aan het einde van het jaar uit drie leden bestond. Algemeen bestuurslid Tamara Bok is daarbij aangetreden als voorzitter. De werving en selectie van nieuwe bestuursleden heeft in eerste instantie niet geleid tot de gewenste diversiteit en kwaliteit. Daarom is besloten dit traject opnieuw op te starten, ditmaal met ondersteuning van een gespecialiseerd bureau BINOQ ATANA, om de samenstelling van het bestuur toekomstbestendig te versterken. Dit traject start in 2026. Hierbij hopen twee nieuwe bestuursleden aan te trekken, werkzaam in verschillende maatschappelijke en culturele sectoren, lokaal gebonden, maar wel met een open vizier op nationale en internationale ontwikkelingen. Om het bestuur meer inclusief te maken, zullen we vanaf 2026 werken met een beloningsbeleid.

Tegelijkertijd heeft het bestuur actief ingezet op de verdere professionalisering van de organisatie. VHDG is in korte tijd doorgegroeid naar een middelgrote kunstinstelling, met de ambitie om deze positie de komende 5 tot 10 jaar te bestendigen. In dat kader zijn onder meer de statuten geactualiseerd conform de Wet Toezicht en is het bestuurs- en directiereglement vastgesteld. Ook is ingezet op het versterken van goed werkgeverschap, met aandacht voor juiste contractering, passende inschaling en beloning conform de geldende richtlijnen, wat heeft geleid tot een structurele verbetering van de beloning praktijk.

9. Toepassing van Codes

Fair Practice Code

Sinds 2021 past VHDG de principes van de Fair Practice Code en de Richtlijn Kunstenaars-honorarium structureel toe binnen de bedrijfsvoering, het personeelsbeleid en de samenwerking met externen. Daarbij staan eerlijke beloning, transparantie en duurzame samenwerking centraal.

In 2025 hebben bestuur en directie opnieuw gekeken naar de wijze van contractering van alle betrokkenen die op structurele basis voor VHDG werken. Hierbij is zorgvuldig afgewogen wat, binnen de geldende fiscale en wettelijke kaders, passend is voor zowel de organisatie als de wensen van de betrokken opdrachtnemers. Op basis hiervan is besloten om een deel van de structurele functies, waaronder de directie, onder te brengen in loondienst. Hiermee zet VHDG een belangrijke stap in haar ontwikkeling als werkgever en in het versterken van continuïteit en stabiliteit binnen de organisatie. Voor andere rollen blijft de zzp-constructie passend, mede in overleg met de betrokkenen en afgestemd op de aard van de werkzaamheden. Eind 2026 wordt dit weer opnieuw overwogen.

Eerlijke beloning voor opdrachtgevers vormt een essentieel uitgangspunt in deze ontwikkeling. Sinds 2021 worden vergoedingen voor zowel opdrachtnemers als medewerkers stapsgewijs verhoogd, in lijn met de uitgangspunten uit de Mondriaan-aanvraag 2024. In 2025 is een nieuw formatieplan opgesteld, waarin alle functies en opdrachten zijn gespiegeld aan het functie- en loongebouw van De Zaak Nu. Op basis hiervan worden per 2026 passende inschalingen en groeimogelijkheden vastgesteld, die eind 2025 door bestuur en directie meerjarig zijn vastgelegd.

VHDG hecht daarnaast grote waarde aan heldere afspraken en transparante communicatie. Samenwerkingen worden vastgelegd in duidelijke overeenkomsten, waarin wederzijdse verwachtingen, vergoedingen en verantwoordelijkheden expliciet zijn benoemd. Door te werken met realistische (productie)budgetten en openheid over financiële kaders, creëren we een werkomgeving waarin kunstenaars en samenwerkingspartners weten waar zij aan toe zijn.

Ook investeren we in duurzame relaties en ontwikkeling. Door langduriger samen te werken met kunstenaars, freelancers en partners ontstaat ruimte voor verdieping, kennisopbouw en wederzijds vertrouwen. Binnen projecten en programma's, zoals residenties en talentontwikkelingstrajecten, bieden we makers niet alleen presentatieplekken, maar ook inhoudelijke begeleiding en ontwikkelkansen. Met deze aanpak draagt VHDG bij aan een eerlijke, transparante en toekomstbestendige praktijk, waarin de positie van kunstenaars en culturele werkers structureel wordt versterkt.

Solidariteit: We werken nauw samen met partners als Noordenaars, Kultuer Kollektyf en de Creatieve Coalitie aan Ketenverantwoordelijkheid in Noord Nederland. Fair Pay en transparante voorwaarden zijn leidend. Tarieven voor het kernteam volgen de indeling en periodieken in de richtlijn van De Zaak Nu. Voor kunstenaars hanteren we 100% de Richtlijn Kunstenaarshonorarium. Residenties bieden zekerheid in de afgebakende periode en ruimte voor artistieke ontwikkeling. Voor externe creatieven lagen de tarieven nog achter. De stappen die we hiervoor in 2025 hebben gezet, zetten we door in 2026.

Transparantie: Sinds 2021 werken we met duidelijke contracten en gezamenlijke besluitvorming. Jaarlijkse accountantscontroles vergroten de financiële openheid. Met de voorgenomen ANBI-status in 2026 zetten we een volgende stap, onder meer via publicatie van jaarverslagen en -rekeningen.

Diversiteit: Diversiteit en meerstemmigheid sturen onze keuzes voor kunstenaars, curatoren, partners, publiek, vrijwilligers en kernteam. We ontwikkelen programma's met focus op participatie en gedeeld eigenaarschap. De diversiteit binnen het team en het bestuur is achtergebleven in 2025. In 2026 schakelen we voor de werving van nieuwe bestuursleden externe expertise in om huidige samenstellingen te complementeren.

Vertrouwen: Onze werkrelaties zijn gebaseerd op vertrouwen, duidelijke afspraken en regelmatige evaluaties. Vanaf 2025 beschikken we over een klachtenregeling, een vertrouwenspersoon en HR-ondersteuning. Kunstenaars krijgen eigenaarschap door inzicht in begrotingen en vrij besteedbare productie budgetten binnen vooraf vastgestelde kaders. Onze reglementen zijn recentelijk bijgewerkt en functioneren goed.

Duurzaamheid: Duurzaamheid speelt een rol in ons artistieke programma, maar een integraal beleidskader ontbreekt nog. We minimaliseren vliegreizen door met Europese kunstenaars te werken. Op onze nieuwe locatie willen we duurzaamheid structureel verankeren, geïnspireerd door instellingen als de Jan van Eyck Academie, en de OCW-duurzaamheids-enquête als instrument. Met de verlenging van VHDG Lokaal-residenties naar één jaar richten we ons op langdurige relaties en een duurzame ontwikkeling van kunstenaars praktijken. Mentale en fysieke duurzaamheid in het team krijgen continu aandacht, met een beleid tegen overbelasting en mogelijkheden voor coaching en training.

Code Diversiteit & Inclusie

Met het meerjarige traject met NewBees (2021–2023) heeft VHDG kennis en bewustzijn rond inclusief leiderschap en toegankelijkheid verdiept. De uitkomsten passen we sindsdien consistent toe in ons publieks- en educatiebeleid. Toegankelijkheid voor het publiek stimuleren we onder andere met gratis entree voor al onze tentoonstellingen en publieke activiteiten.

Met de opening van onze nieuwe locatie in 2025 is onze publieksfunctie verder uitgebreid en versterkt. De centrale ligging en laagdrempelige programmering hebben geleid tot een zichtbare verbreding van ons publiek. We bereiken een meer diverse en inclusieve groep bezoekers, waaronder ook mensen die voorheen minder vanzelfsprekend met hedendaagse kunst in aanraking kwamen.

Binnen de programmalijn VHDG Lokaal komt deze inzet op diversiteit en inclusie het meest nadrukkelijk naar voren. Door samenwerkingen met sociaal-maatschappelijke partners en lokale initiatieven weten we nieuwe doelgroepen te betrekken en cultuurparticipatie actief te verbreden. Kunst wordt hierbij ingezet als middel voor ontmoeting, uitwisseling en het zichtbaar maken van verschillende perspectieven en verhalen uit de stad en regio.

Diversiteit binnen het kernteam blijft een aandachtspunt. Om hierin gerichter stappen te zetten, breiden we ons diversiteitsbeleid uit door samen te werken met een gespecialiseerd wervingsbureau op het gebied van diversiteit en inclusie. Tegelijkertijd speelt Club VHDG een belangrijke rol in het aantrekken van nieuwe makers en stemmen binnen de organisatie.

Onze ambities voor 2026 zijn gebaseerd op een 0-meting, met nadruk op gelijkwaardigheid, meerstemmigheid en toegankelijkheid, waarbij we deze lijn verder willen verdiepen en bestendigen.

1. **Programma:** Diversiteit is zichtbaar in ons programma, waarin we samenwerken met kunstenaars met uiteenlopende achtergronden en posities. Via **VHDG Lokaal** werken kunstenaars met gemeenschappen en groepen vanuit de marge en maken via hun kunstprojecten hun verhalen en belangen zichtbaar. Met **VHDG Connect & Club VHDG** bieden we sinds 2025 makers uit Noord-Nederland ontwikkel- en presentatie kansen, waarmee we het makers klimaat in Noord-Nederland versterken. Het is ons doel het bereik hiervan te vergroten.
2. **Publiek:** Via **VHDG Lokaal**, educatie en publieksprogramma's brengen we kunst naar dorpen en stadswijken. Onze nieuwe locatie in het centrum van Leeuwarden vergroot onze zichtbaarheid en versterkt de band met onze doelgroepen. Publiek is hier altijd gratis van dinsdag tot en met zondag welkom. We zetten in op meertaligheid, waaronder het Frysk in het bijzonder, toegankelijke taal en inclusieve communicatie.

   We willen een bredere en diverse groep bereiken, wat een blijvende maar gewenste uitdaging is. Sinds 2024 bieden we vertalingen aan op social media. Hosts ontvangen bezoekers persoonlijk, en onze tentoonstellingsruimte is grotendeels toegankelijk voor mensen met een fysieke beperking. Hiervoor zoeken we naar oplossingen op maat.
3. **Personeel:** We streven naar een diverser kernteam en vrijwilligerspoule. Met een vaste coördinator kunnen we actiever werven via Club VHDG, stages en werkervaringsplekken. Vacatures worden opgesteld in inclusief taalgebruik en we zoeken actief naar externe adviseurs om diversiteit in de organisatie te bevorderen. In 2026 schakelen we de hulp in van BINOQ ATANA die voor ons naar twee nieuwe bestuursleden zoeken die, naast een artistiek inhoudelijk profiel, ook zorgen voor diversiteit in leeftijd, (culturele) achtergrond en sociaal-maatschappelijke positie.
4. **Partners:** We werken nauw samen met sociaal- maatschappelijke organisaties zoals AZC's, initiatieven door en voor nieuwkomers, wijkcentra en onderwijsinstellingen. Deze verbreding buiten de kunstsector helpt ons divers publiek te bereiken en inclusie structureel te verankeren. Vanaf 2024 zetten we in op meer stabiliteit in deze samenwerkingen, zodat wederkerigheid en meerstemmigheid een duurzaam onderdeel van onze praktijk worden. Dit realiseren we door drie consortiumtrajecten waarbij samenwerkingen met sociaal maatschappelijke partners en onderzoeksorganisaties voor impact metingen zijn verankerd.

Governance Code Cultuur

VHDG is een stichting met een toezichthoudend bestuur en een uitvoerende directie, conform de Governance Code Cultuur. Het bestuur is verantwoordelijk voor het functioneren van de organisatie, keurt het jaarplan, de begroting en de jaarverslagen goed en evalueert jaarlijks het functioneren van zowel het bestuur als de directie. Het bestuur vergadert minimaal vier keer per jaar. In 2025 zijn de statuten herzien en is een directiereglement vastgesteld.

Om de governance van de organisatie verder te versterken, is in 2025 een adviesrapport opgesteld door een externe adviseur. Hierin zijn concrete stappen geformuleerd om de verhouding tussen bestuur en directie te verduidelijken en te professionaliseren. De belangrijkste aanbevelingen richten zich op een heldere afbakening van rollen, het versterken van het directieprofiel in relatie tot een betrokken en toezichthoudend bestuur, en het expliciet vastleggen van mandaten en besluitvormings-processen. Deze stappen dragen bij aan een toekomstbestendige organisatiestructuur, waarin verantwoordelijkheden, strategische taken en besluitvorming duidelijk zijn belegd en gedragen worden. Tegelijkertijd wordt hiermee de toezichthoudende rol van het bestuur verder versterkt.

Bestuursleden zijn actief betrokken bij de organisatie, onder meer door aanwezigheid bij activiteiten en inzet op strategische partnerschappen en relevante netwerken. Meerdere bestuursleden hebben vanuit hun eigen achtergrond goed inzicht in de behoeften en wensen van het Fryske publiek en zien erop toe dat het programma toegankelijk en representatief is voor verschillende gemeenschappen en perspectieven in Fryslân.

De bestuursleden beschikken over brede expertise, onder andere op het gebied van financiën, bestuur, communicatie, educatie en (inter)nationale kunst. Hun netwerken dragen bij aan zowel de regionale verankering als de landelijke positionering van VHDG. In 2026 start VHDG met de werving van nieuwe bestuursleden, begeleid door het bureau BINOQ ATANA. De huidige samenstelling van het bestuur is nog onvoldoende divers en representatief. In de werving wordt daarom nadrukkelijk gelet op onder meer leeftijd, culturele achtergrond en sociaal-economische positie, in lijn met VHDG's visie op meerstemmigheid en inclusie.

Vanaf 2025 reserveert VHDG structureel budget voor het bestuur, onder meer voor vacatievergoedingen, scholing en begeleide evaluaties, met als doel het toezicht verder te professionaliseren. Mede op basis van extern advies, verschillende verbeteringen doorgevoerd en in gang gezet:

- Divers samengestelde werving van twee nieuwe bestuursleden
- Vastlegging van taken en verantwoordelijkheden in een vernieuwd bestuurs- en directiereglement
- Actualisatie van de statuten conform de WBTR (o.a. rondom tegenstrijdig belang, publicatieplicht en liquidatie)
- Aangescherpte afspraken over besluitvorming bij persoonlijk belang
- Invoering van een interne klachtenregeling (2023) en aanstelling van een externe vertrouwenspersoon (2025)
- Toepassing van het vier-ogen-principe bij overboekingen boven €1.500
- Start van het traject voor ANBI-status, naar verwachting afgerond medio 2026

10. Financiën

Financieel resultaat

Het resultaat van 2025 is in de perceptie een flink minbedrag ten opzichte van de begroting. Hier ligt een foutieve boeking op de jaarrekening 2024 aan ten grondslag. Zo is in 2025 een bestemmingsreserve gecreëerd (€ 29.640,-) voor educatie 2025 op basis van het resultaat van 2024. De educatieve baten zijn jaaroverschrijdend en moeten dus deels ten bate komen van het nieuwe jaar. Deze inkomsten hadden niet als bestemmingsreserve mogen worden verwerkt in de jaarrekening van 2024, maar moesten als “nog te besteden gelden” voor 2025 in de jaarrekening worden opgenomen. Dit lijkt vooral in de perceptie negatief, maar is vooral een visuele aanpassing.

Om verder het negatieve resultaat te verklaren, is dezelfde ingreep gedaan met het resultaat van 2025. Waardoor het resultaat niet als “winst” in de jaarrekening kan worden bestemd, maar als schuld aan 2026. Daarom vallen er aan twee kanten baten op 2025, wat het resultaat op het zicht negatief maakt.

Hieronder vindt u een overzicht van de doorgeschoven bedragen, welke in 2025 zijn ontvangen, maar als “nog te besteden gelden” voor 2026 zijn geboekt.

Kunstkade	**€23.240**
ELJA Foundation	**€10.000**
Fonds 21	**€3.750**

Daarnaast is 2025 voor VHDG financieel een bijzonder jaar geworden. Waarin flink is geïnvesteerd in de verbouwingen van onze nieuwe locatie aan ‘t Naauw 6-8 en onze residenties. Deze investering is een van de langetermijninvesteringen en zal door ons de komende jaren nog dienen. Het opstarten van een nieuw programma komt altijd met uitdagingen, waar we in deze toelichting verder op voortbouwen. Ook het verlies van onze trouwe boekhouders/controllers van Bureau Maanstof liet een gat dat in 2025 maar moeizaam opgevuld kon worden.

Organisatielasten

Gezien de nieuwe situatie door de toekenning van het Mondriaan Fonds, was het ingewikkeld om een goede vertaling te maken van de plannen naar een begroting. Hierdoor zijn de uitkomsten afwijkend van de realisatie. Zo is op de pot Personeel significant meer uitgegeven dan begroot. De verklaring hiervoor is het niet goed kunnen inschatten hoeveel FTE nodig was om het gegroeide programma uit te voeren. Ook is onderschat hoeveel tijd en inzet het kost om een “winkel” open te houden. Aan de andere kant is minder uitgegeven op de posten Reiskosten, Promotie en Financieel. Deze discrepanties kunnen worden toegewezen aan de nieuwe situatie, die het lastig maakt accuraat te begroten. Na een jaar en alle ondervindingen is het beter mogelijk deze kosten goed in te schatten. Ook de post Educatie en Inclusie is minder uitgegeven, wat toe te schrijven is aan de afwijzing van Fonds voor Cultuurparticipatie (Zie baten). Uiteindelijk is €504.500 begroot en €502.646 uitgegeven, wat een verschil tot gevolg heeft van € 1.854,-.

Activiteitenlasten

De Personeelskosten (betalingen aan kunstenaars, artiesten, projectleiders etc.) ten bate van de activiteiten zijn hoger uitgevallen. De extra uitgave kan toegewezen worden aan de extra inhuur van tijdelijk personeel tijdens de verbouwing van de residenties en het inrichten van exposities in de tentoonstellingsruimte aan ‘t Naauw. Ook hebben we projectmanagers ingehuurd voor externe producties.

Daar tegenover staat dat we minder hebben uitgegeven op Materiële Activiteitenlasten. Wat ook weer ten dele te maken heeft met de afwijzing van Fonds voor Cultuurparticipatie. In totaal was €235.743,- begroot voor activiteitenlasten en is €222.926,- gerealiseerd.

Baten

Qua baten is het een succesvol jaar geweest. Zo is naast de nieuwe Mondriaan-toekenning ook een 3,5-jarige subsidie van het Vriendenloterij Fonds (ook wel Stichting Doen) binnengehaald. In 2025 bedroeg deze bijdrage nog €25.000,-, maar vanaf 2026 zal deze bijdrage voor 3 jaar €50.000, - bedragen. Ook de gemeente Leeuwarden heeft in 2025 voor het eerst een verhoogde bijdrage gedaan door van € 40.250 een stap omhoog te maken naar € 50.000,-, met de toezegging eenzelfde stap omhoog te maken in 2026.

Een tegenvaller viel aan de begrote inkomsten voor Inclusie, waar ons VHDG Connect-programma onder valt. Hier zijn weinig fondsen voor te vinden en onze grootste aanvraag hiervoor lag bij het Fonds voor Cultuurparticipatie. Helaas werd onze aanvraag afgewezen, wat maakt dat hier een gat in onze begroting ligt. Dit is deels opgevangen door minder uit te geven aan de inclusietrajecten en waar nodig uit andere posten te putten. Ook zijn er geen bijdragen voor externe opdrachten en vergoedingen voor coproductie binnengekomen. Deze projecten zijn wel uitgevoerd, maar dan vanuit een andere penvoerder en deze inkomsten niet en bate van onze begroting zijn gekomen.

Resultaat

Het resultaat onderaan de streep komt neer op -€58.415. Dit is het verschil in daadwerkelijke baten en lasten. De toedracht van dit resultaat staat hierboven bij de paragraaf Financiële Resultaat omschreven. Ten opzichte van de begroting 2025 is het verschil hoger door onder andere de afwijzing van Fonds Cultuurparticipatie. Daarom ligt het verschil ten opzichte van de begroting op -€140.976.

Fondsenwerving

Dankzij de genereuze steun van onder andere het Mondriaan Fonds, Provinsje Fryslân, Gemeente Leeuwarden, Stichting DOEN, ELJA Foundation, het Cultuurfonds, Fonds 21, VSBFonds, VFonds, Pictoright Fonds, ZOZ Fonds en andere lokale fondsen, konden we niet alleen afgelopen jaar, maar ook de aankomende jaren onze missie voortzetten en als instelling verder doorgroeien en doorontwikkelen. Met een aantal meerjarige financiële ondersteuning leggen we nieuwe contacten met partijen die onze vernieuwde doelstellingen ondersteunen en onze nieuwe functie willen ondersteunen. .

11. Vooruitblik

In 2026 bouwen we doelgericht voort op de ontwikkelingen die in 2025 zijn ingezet. Met een vernieuwd team, een stevig verankerd programma en een groeiende zichtbaarheid binnen en buiten Leeuwarden, verschuift de focus naar verdere verdieping, aanscherping van onze positionering en het verduurzamen van onze organisatie. Waar 2025 in het teken stond van transitie en groei, staat 2026 nadrukkelijk in het teken van consolidatie, kwaliteit en gerichte ontwikkeling.

Binnen VHDG Lokaal heeft de invoering van eenjarige residenties geleid tot een sterkere lokale inbedding en intensievere relaties met zowel deelnemers als partners. Deze werkwijze heeft zich bewezen als een effectief model om artistiek onderzoek te verbinden aan maatschappelijke context. In 2026 zetten we deze lijn voort met onder andere Pink Pony Express, Benjamin Li (Reizend Atelier) en Ster Borgman. Hun trajecten vormen de kern van een programma dat lokaal geworteld is, maar inhoudelijk aansluit bij bredere maatschappelijke en artistieke vraagstukken. Binnen VHDG Expo Daar programmeren we meerdere groepstentoonstellingen, gecureerd door gastcuratoren, onze eigen curator en in samenwerking met lokale partners, waarmee we ruimte blijven bieden aan experiment, dialoog en diverse perspectieven.

Het VHDG Connect & Club VHDG-programma ontwikkelt zich verder als een dynamisch platform voor ontmoeting, kennisdeling en professionele ontwikkeling. Activiteiten zoals de VHDG Art Market en de maandelijkse Professional Advice Sessions worden voortgezet en waar mogelijk uitgebreid. Hiermee bieden we (startende) kunstenaars concrete ondersteuning en dragen we bij aan een sterker en meer verbonden artistiek ecosysteem. Onze residentieprogramma's blijven een belangrijke pijler en worden in 2026 verder versterkt, mede door samenwerking met Noordenaars en Kultuer Kollektief. Ook zetten we in op de groei van Club VHDG, waarbij niet alleen het ledenaantal toeneemt, maar ook de kwaliteit van begeleiding en betrokkenheid wordt verdiept.

Op het gebied van educatie zetten we een volgende stap in het doelgerichter en duurzamer maken van ons aanbod. De speciaal ingerichte educatieruimte en de opgebouwde samenwerkingen met onderwijs- en maatschappelijke partners vormen hiervoor een solide basis. In 2026 ligt de nadruk op langlopende co-creatietrajecten met onderwijsinstellingen, waarbij we niet alleen kennis overdragen, maar ook gezamenlijk ontwikkelen. Tegelijkertijd gebruiken we de inzichten uit monitoring en evaluatie om onze doelgroepen scherper te definiëren en ons programma hier beter op af te stemmen. Binnen zowel VHDG Lokaal als het educatieprogramma intensiveren we de samenwerking met onderwijs- en onderzoeksinstellingen, onder andere door het opzetten van twee consortia die structureel verbonden zijn aan onze activiteiten en bijdragen aan het inzichtelijk maken van onze maatschappelijke en artistieke impact.

Specifieke doelstellingen voor 2026

In 2026 formuleren we een aantal gerichte doelstellingen die richting geven aan onze inhoudelijke en organisatorische ontwikkeling:

- → Het beeldende kunstprogramma van VHDG Expo inclusief het publieksprogramma, krijgt een sterkere en scherpere profilering. Dit realiseren we door intensievere samenwerking met regionale en nationale partners en door gerichte, doelgroepspecifieke promotie, waarmee we onze zichtbaarheid en bekendheid vergroten.

- → Met VHDG Lokaal vergroten we ons regionale bereik en versterken we de zichtbaarheid van onze organisatie binnen Friesland. Tegelijkertijd bouwen we aan een grotere landelijke bekendheid door middel van gerichte documentatie, publicaties en reportages die onze unieke werkwijze en projecten onder de aandacht brengen.

- → Binnen VHDG Lokaal en het educatieprogramma ontwikkelen we twee structurele consortia met onderwijs- en onderzoeksinstellingen, gericht op kennisontwikkeling, impactmeting en inhoudelijke verdieping van onze programma's.

- → Het VHDG Connect-programma wordt uitgebreid in samenwerking met bestaande en nieuwe partners. We versterken onze rol als netwerkorganisatie en bouwen verder aan een duurzaam platform voor kunstenaars. Club VHDG groeit zowel in omvang als in inhoudelijke waarde voor de deelnemers.

- → Onze educatieve activiteiten worden verder aangescherpt en richten zich op duurzame samenwerkingen met onderwijsinstellingen, met een nadruk op langlopende trajecten en co-creatie.

Organisatie, Fondsenwerving en financiële strategie

Op organisatorisch vlak staat 2026 in het teken van stabilisatie en professionalisering. De groei en veranderingen van de afgelopen periode hebben geleid tot nieuwe inzichten, maar ook tot de noodzaak om interne processen te versterken. We investeren in een heldere structuur, efficiëntere werkprocessen en een evenwichtige werkverdeling binnen het team. De samenwerking met een nieuw boekhoudkantoor draagt bij aan beter financieel inzicht en een scherpere sturing op kosten en baten. Daarnaast biedt de wisseling in de rol van zakelijke leiding ruimte voor nieuwe perspectieven en verdere optimalisatie van de bedrijfsvoering.

Na een periode van intensieve groei en verandering ligt de nadruk in 2026 op het creëren van rust, continuïteit en een duurzame werkstructuur. Tegelijkertijd blijven we alert op externe ontwikkelingen, zoals veranderingen in wet- en regelgeving, waaronder het vervallen van het moratorium op de wet DBA. We handelen hierin zorgvuldig en in lijn met de geldende kaders, met oog voor zowel de organisatie als de mensen die eraan verbonden zijn.

In 2026 zetten we de ingezette koers in fondsenwerving voort, waarbij de nadruk ligt op het opbouwen en onderhouden van duurzame relaties met middelgrote en grotere fondsen. Deze strategie stelt ons in staat om efficiënter om te gaan met tijd en capaciteit en tegelijkertijd meer stabiliteit te creëren in onze financiële basis. We blijven ons bewust van de toenemende druk op het fondsenlandschap en de impact hiervan op toekenningen. Daarom blijven we flexibel in de uitvoering van projecten en zoeken we actief naar aanvullende financieringsbronnen, zowel op projectbasis als voor structurele ondersteuning.

Daarnaast blijven strategische partnerschappen essentieel, niet alleen vanuit financieel oogpunt, maar ook voor inhoudelijke versterking en maatschappelijke verankering. Door samen te werken met lokale, regionale en nationale partners kunnen we projecten realiseren die anders niet mogelijk zouden zijn en dragen we gezamenlijk verantwoordelijkheid voor een toegankelijk en kwalitatief hoogstaand kunstaanbod.

Tot slot zetten we sterker in op het meten en zichtbaar maken van onze impact. Dit doen we in Leeuwarden Oost in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen en Kunstkade. Door systematisch zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens te verzamelen, krijgen we beter inzicht in de effecten van onze activiteiten op kunstenaars, publiek en partners. Deze kennis stelt ons in staat om gerichter te sturen, onze waarde overtuigender te communiceren en onze positie binnen het culturele veld verder te versterken.

VHDG dankt al onze partners, met wie gezamenlijk ons veelzijdige programma hebben gerealiseerd:

Aeres MBO Leeuwarden
Arcadia & Paradys
Asielzoekerscentrum St. Annaparochie
Asielzoekerscentrum Leeuwarden
Bird Eyes (onderdeel van Rijksuniversiteit Groningen)
CBK Zuidoost Amsterdam
Coby en Jan Kruis, Merriehouders
Coulerd Quollective
Doarpstun Snakkerburen
Dorpsbelang Goutum
Firda MBO Leeuwarden
Fryske Milieu Federatie
Grafisch Atelier Leeuwarden
Groninger Institute for Archaeology (GIA)
H47
Haniahof Kunstenaars
Herberg de Friezinn
Hanze Hogeschool
Historisch Centrum Leeuwarden
IVN Natuureducatie
Kaaslust Veenhuizen
Kultuer Kollektyf
Kunstbende / Keunstwurk
Kunstkade
Kunstwerk Kolderveen
Leeuwarden Oost / Gemeente Leeuwarden
Lies Keramiek
Melkveehouderij Okkingastate
Milieudefensie Fryslân
De Molenstichting Goutum
Natuurmuseum Leeuwarden
NHL Stenden Leeuwarden
Noordenaars en al haar leden
Oerol Festival
Raam H
REST (Mirns)
Rijksuniversiteit Groningen
Rustpunt Leeuwarderbos
Sedrana
Simon Vestdijk
Solidair Fryslân
Stadstuin Withlof
Stichting de Vrolijkheid
Stoeterij Kruis
‘t Waddenwolletje
Visit Leeuwarden
Wijkcentrum MFC de Mozaiëk

VHOG

Jaarverslag 2025